

L'illa

REVISTA DE LLETRES

L'ILLA 82 | PRIMAVERA 2023 | 1€

Dossier:

Lletres importades

El conte:

Montserrat Morera Escarré

Entrevistes:

Marilar Aleixandre i

Anna Rubio Fandos

Reportatge:

Una finestra al món

El gran món
de la traducció
literària

bromera

L'illa és una publicació de Bromera,
coordinada per Ana Bellido
i dirigida per Sandra Capsir

Col·laboracions

Ana Bellido Rubio, Lirios Bou, Miriam Bouiali, Joan Canela, Anna Carreras i Aubets, Eduard Castanyo, Lourdes Frasquet, Mar Hernández, Paula Jarrín, Ingrid Lafita Balaguer, Gonçal López-Pampló, Marta Meneu, Montserrat Morera Escarré, Anna Pardos (Mixa), Albert Pejó, Marc Senabre, Paula Soriano, Violeta Tena, Lourdes Toledo i Clara Vidal

Correcció lingüística

Josep Sornosa i David Morell

Coordinació tècnica

Xavier Tortosa

Disseny gràfic

Carles Barrios

Maquetació

Carles Barrios, Eva Bueno, Jorge Collado, Laura Giménez i Noèlia Pérez

Il·lustració de portada

Antoine Pascal / akg-images

Redacció i administració

Apartat de correus 147, 46600 Alzira (Ribera Alta),
telèfon 962 402 254

www.bromera.com • illa@bromera.com

Contractació de publicitat

comercial@bromera.com

Impressió

Rotimprés

Tirada

31.500 exemplars

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'illa no s'identifica necessàriament amb els articles dels seus col·laboradors, ni els torna els originals no sol·licitats. L'illa autoritza la reproducció dels seus articles si se'n fa esment de la procedència.

Amb la col·laboració de:

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

SEMPRE
TEUA
La teua llengua

El camí de l'evolució

Josep Gregori

Editor

Començar una nova etapa és sempre motiu d'il·lusió però, no ho negarem, també genera cert vertigen. Quan eixim de la zona de confort que representen les rutines assentades, ens assalta el neguit de saber quina acceptació tindran els canvis. Però aquesta incertesa (o certesa) va inexorablement lligada al pas del temps, a l'esdevenidor. Per això és important reflexionar sobre qui som, d'on venim, per a intentar marcar-nos un rumb i uns objectius a assolir sabent, d'altra banda, que el futur potser no serà del tot com l'havíem previst. Aquest número de *L'illa* és un bon exemple del procés de canvi en què es troba immersa Bromera. És indicatiu de l'inici d'una nova etapa en la direcció literària, amb el treball que, des de la tardor, ja estan fent els nous editors Paula Soriano i Marc Senabre, i alhora també és un exemple de la materialització d'un relleu generacional en la gestió del nostre grup editorial. En aquest exemplar de *L'illa* observareu que hi ha canvis en la direcció de la revista, en les seccions i en el disseny, amb una nova distinció d'apartats. D'una banda hi ha la part de literatura per a un públic adult i, de l'altra, la secció dedicada específicament a la literatura infantil i juvenil. Aquestes innovacions, però, no afecten l'objectiu i l'essència d'una publicació que pretén parlar i reflexionar sobre l'actualitat literària en la nostra llengua, fer d'aparador dels nostres creadors i dur-ho a terme gràcies a la col·laboració d'un bon grapat de professionals.

La temàtica principal d'aquest número, com comprovareu, és la traducció d'obres literàries, i pretén ser un reconeixement a la tasca imprescindible de traductors i editorials que ho fan possible. Com comenta l'editor Pau Sanchis en el reportatge de Joan Canela, «la traducció amplia la llengua, l'enriqueix. Suposa un diàleg amb una altra cultura. Els traductors som imprescindibles». De manera que només ens queda convidar-vos a la lectura d'aquestes pàgines amb el desig que us resulten interessants i amenes.

TEMPS

PAU VALLS

Regal

Montserrat Morera Escarré

Rebo el primer raig de sol, oloro el perfum de la terra mullada i sento el reilet d'una merla que sembla celebrar el 21 de maig, el dia que faig cinquanta primaveres. Sospiro.

Els ulls se me'n van cap a la vitrina que destaca perquè li arriba la llum matinera. Tant que detestava la baluerna barroca de casa els pares plena de cristalleria de mira'm i no em toquis i he acabat tenint-ne una de funcional! No volia treure la pols als petits tresors: la nina amb la cara de baquelita que tanca i obre els ulls, el sonall de la padrina, les ulleres de l'avi, el siurell mexicà, el fulletó de la constitució republicana de l'any de la pera... També hi tenia la moneda romana que va trobar la iaia a Olèrdola a principis del segle xx, quan encara no hi havia ni excavacions ni clos arqueològic, però es va perdre quan ens vam traslladar al poble. Com devia ser la vida de la besàvia dels meus fills sense televisió, sense informàtica i sense mòbils?

La lleugeresa d'ànim m'acompanya junt amb el cant de la merla i el rogicler reflectit en uns núvols molsuts com els sacsons d'una criatura de bolquers. Torno a sospirar. No em sembla que avui en compleixi cinquanta. Obro la vitrina il·luminada amb el sol esbiaixat i agafo una llibreteta que recorda un missal de primera comunió antic. Té un rivet com d'or vell que emmarca la fotografia sèpia d'una dama amb barret i vestit llarg que guarda alguna cosa en una caixeta de marqueteria. La tanca és un petit llapis de metall daurat que subjecta unes bagues de ras. Em sembla sentir la veu de soprano molsuda com els núvols de la Laura, la veïna que me la va regalar, però deu ser la merla que no para.

M'assec amb la vista al cel i la llibreta de ball portada de París, ves a saber per qui, a la falda. L'obro i comprovo que, com recordava, està per estrenar. Cap noia va apuntar amb qui i amb quin ordre s'havia compromès a ballar. Fins

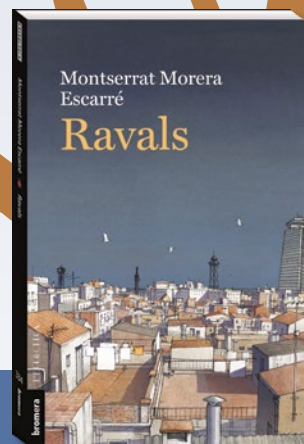
i tot hi ha un calendari diminut de l'any 1861. Com devia ser aquell món sense electricitat, sense avions ni penicil·lina? Com s'hi movia la dona de la fotografia de la llibreta? Ep! Si té una carpeta. Ep! Si dins hi ha alguna cosa de tacte fred! Ep! Si és la moneda romana!

Ales de merla em baten al cor.

La vaig entaforar dins la llibreta i no ho he recordat fins ara. Deu anys després. Retrobo el tacte rugós, toco les vores gastades i l'esquerda que no impedeix veure que va ser encunyada en temps de l'emperador Claudi. No m'importa si és un denari o un sesterci ni si és de plata o de bronze. Tinc a les mans el mateix que una matrona de l'Imperi romà. Com devia ser el seu dia a dia sense aigua corrent, sense ulleres i sense impremta?

Un avió deixa un solc rosat en un tros de cel sense núvols. No penso en la pol·lució. Els tocs de les vuit del campanar del poble celebren l'alegria de viure.

Porto ales al cor i un sospir de plenitud em deixa un somriure als llavis: trec el cap per la finestra i agraeixo a la primavera la llum del sol, l'olor de la terra mullada, la presència de la merla i el regal de sentir-me unida a les dones que m'han precedit.

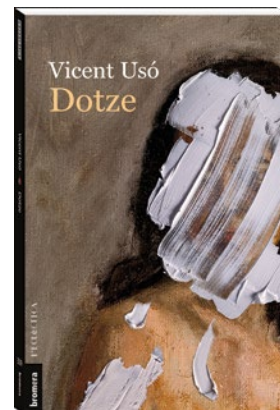
Conte de Montserrat Morera Escarré,
autora de *Ravals* (Bromera, 2022)

Vicent Usó, mestre de la tensió

'Dotze'

Vicent Usó
Bromera, 2023

Violeta Tena, periodista

La primera volta que Vicent Usó es va creuar en la meua vida va ser –si la memòria no em falla– l'estiu de 2018. N'havia sentit a parlar, clar, però la vida i les seues urgències no n'havien propiciat l'encontre. Fou a la biblioteca del meu poble, Vilafranca, que remenant entre prestatgeries, una mica a les palpentes, vaig trobar *La mà de ningú*. Podria haver-ne agafat un altre, però no sé per què vaig triar aquella portada amb una figura aparentment femenina d'esquena. Aquella nit m'hi vaig capbussar i aquella nit, també, em vaig preguntar com dimonis no havia començat a llegir abans aquell autor de Vila-real.

No va passar ni una setmana que ja tenia a les mans *El músic del bulevard Rossini*, l'altra novel·la d'Usó que la biblioteca del meu poble (com d'importants són aquests rebosts de lectura, també al món rural) tenia a disposició del públic lector. Una obra magistralment confegida, on Usó traçava les vivències del violinista polonès Tadeusz, per acabar retratant els viaranyys per on es mou el tràfic de persones.

Després, clar, vindria la incursió a les illes Columbretes a través de *Les veus i la boira* («Com que vius a Castelló i no has llegit *Les veus i la boira*?», recorde que em va renyar el company periodista Xavier Aliaga en tornar de les vacances), una novel·la que feia un recorregut pels últims 70 anys d'història a partir de la investigació del periodista Mateu Sequeral. Tot seguit, va ser el torn d'*El paradís a les fosques* i, quasi de manera consecutiva, la seua continuació *No sabràs el teu nom*, un llibre on l'autor entrava de ple en la temàtica dels bebés furtats. En aquella novel·la cuinada a foc lent, guardonada amb el Premi Ciutat d'Alzira 2019, Vicent Usó ficcionava, a través de cinc veus narratives, aquella realitat terrible dels xiquets usurpats dels braços de les seues mares.

En *Dotze*, la seua darrera novel·la, Usó canvia radicalment de tema i obliga el lector a posar-se en la pell d'una dona gran, jubilada prematurament, impedida a causa d'un ensurt vascular. I sola; molt sola. Dotze són els esglaons que separen la seua vivenda de la planta baixa, les dotze passes que li impideixen eixir al carrer i que la mantenen tancada a casa com si es tractara d'una presó. Usó crea tota una ficció al voltant d'un tema d'absoluta actualitat i al qual, tanmateix, ni els responsables públics ni els mitjans de

«Dotze posa una volta més de manifest la contrastada capacitat d'Usó a l'hora d'utilitzar les paraules per mantenir la tensió narrativa des de bon començament i crear ambients d'expectació i misteri»

comunicació dediquen l'atenció que mereix: la soledat no desitjada.

Només al País Valencià prop de mig milió de persones viuen a soles. Algunes ho fan per voluntat pròpia; moltes altres, en canvi, han assistit al progressiu desballestament dels seus cercles socials i familiars. Aquest és el cas de la protagonista –de qui, per cert, no sabem el nom, com tampoc de la resta de personatges–, enclaustrada en una casa habitada per la memòria d'una pèrdua. És en aquest habitatge de la Vila i al ritme dels maldestres moviments de la protagonista que transcorre tota l'acció d'una novel·la que, en molts aspectes, s'aproxima a la dramaturgia.

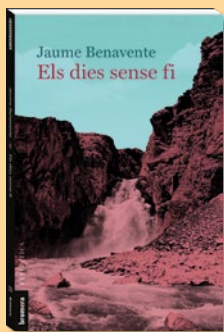
Amb una prosa precisa i contundent, Usó té la capacitat de traslladar el lector a un espai

d'una monotonia asfixiant, una mena d'escenari teatral en què la tensió narrativa gira al voltant de tres eixos: el primer, un misteriós esdeveniment ocorregut a la casa d'un veí solitari i de poques paraules; el segon, la raó del trencament amb l'únic familiar amb qui la protagonista tenia contacte; i el tercer –i, probablement, més poderós–, la relació entre la protagonista i el germà policia, mort d'un tret durant un atracament.

Fet i fet, *Dotze* posa una volta més de manifest la contrastada capacitat d'Usó a l'hora d'utilitzar les paraules per a mantenir la tensió narrativa des de bon començament i crear ambients d'expectació i misteri.

I en aquesta ocasió ho fa, a més, a través d'una sola veu narrativa, la de la protagonista, la qual, enmig del desassossec pel seu enclaustrament, rememora les seues vivències i s'aferra a aquestes per continuar amb una existència limitada pels dotze maleïts graons que la mantenen segrestada en la seua pròpia casa.

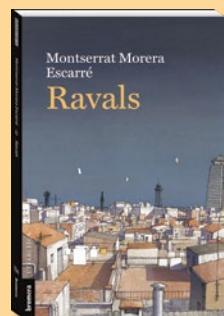

Després del gran *tour de force* que va suposar la meravellosa *Somnis de Valparaíso* [Jaume Benavente] ens torna a captivar amb *Els dies sense fi*, possiblement una novel·la que, pel seu argument, faria molt de respecte a qualsevol altre autor.

Redacció de la revista Serra d'Or.

Jovi Lozano-Seser aposta per una prosa concisa i mesurada, una forma de narrar que cerca el bessó de la història per mitjà d'uns personatges vius, sempre versemblants i positius malgrat les circumstàncies. En definitiva, una novel·la que aconsegueix atrapar el lector per mitjà d'una aura de realisme punyent i emotiu.

PERE JOAN MARTORELL, *Hora de les Balears*

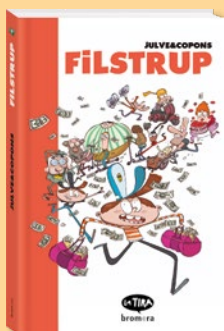

A *Ravals* hi ha un cant a la vida de barri, una oda al Raval i també a la necessària transformació de les ciutats enteses com a organismes vius. En paral·lel, el psicologisme de la novel·la —de claríssima influència rodolediana— permet conèixer els personatges i la complexitat de les seves relacions.

ANNA CARRERAS I AUBETS, *Núvol*

De l'«He decidit no estar molt més en aquest món de merda» fins a l'«Estem vius», aquesta tragicomèdia mostra la metamorfosi de dos personatges que comencen frustrats per no haver-se pogut suïcidar i acaben amb un fil d'esperança al qual aferrar-se.

ÀGATA LOSANTOS, *Faristol*

Linus Filstrup està una mica amoïnada, però ho du i dissimula prou bé, i és que la seua família està molt preocupada, fins i tot, l'han dut al psicòleg, el xiquet no roba! El nou segell de Bromera, es reafirma com una renovació atractiva de l'oferta literària per al públic infantil i juvenil.

ESTHER CLIMENT GOSP,
Va de llibres, Levante-EMV

Banville i Black: dos registres de traducció

Eduard Castanyo

Traductor

Quan l'any 2005 Bromera va proposar-me de traduir *El mar*, de John Banville, que havia obtingut el Premi Booker, vaig trobar-me capbussat en un univers d'una complexitat extrema.

Al llarg d'aquests anys en què Bromera m'ha fet la confiança de ser la veu de John Banville, amb qui he arribat a tenir una relació cordial i de confiança, he vist d'una banda l'univers en què es desenvolupen les seves novel·les signades com a John Banville i, de l'altra, com evolucionen els personatges en la sèrie Quirke (des de *El secret de Christine Falls* fins a la que vindrà) quan signa com a Benjamin Black.

Com a Banville, veig les seves obres com el monument *Atomium* de Brussel·les: ens mostra esferes d'un univers que són distants i alhora estan connectades entre elles. Aquestes esferes són oceans d'una expressió lingüística extremament complexa, plena de referències a la mitologia, a la pintura, a la música, a la literatura.

Com a Black, la prosa és aparentment més senzilla, però no hi ha cap nom de personatge posat a l'atzar, ni una coma que l'autor no vol que hi sigui (he vist les seves esmenes a les correccions en anglès), i en la sèrie Quirke ja no tenim un *Atomium*, sinó més aviat les diferents estacions d'una línia de tren (simbolismes de Banville: mar, tren...) per la qual avancen els personatges: cadascun d'ells evoluciona finament (plausiblement) dins de cada novel·la-estació i també entre novel·les-trajectes. Morin els personatges plans!

John Banville és un gran escriptor irlandès en llengua anglesa, reputat i aspirant al Nobel. Tenir-lo a ell en les edicions de Bromera, igual com tenir tants d'altres escriptors i escriptores grans, és essencial per a la nostra cultura.

FLAIXOS

Els més llegits a les biblioteques

Tres llibres de Bromera entren en la llista dels cinc llibres més llegits en valencià en les biblioteques valencianes l'any 2022. És el cas de *Benilluna*, de Carme Miquel; *El teu gust*, d'Isabel-Clara Simó, i *La passejadora de gossos*, de Francesc Bodí. Completen la llista *Noruega*, de Rafa Lahuerta, i *Poder contar-ho*, de Ferran Torrent.

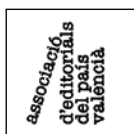
Més reconeixements a *Els dies bons*

Els dies bons no s'acaben. La revista *Núvol* ha reconegut la primera novel·la de la manacorina Aina Fullana amb el Premi El Punt de Llibre. I no només això: l'obra de Fullana ha quedat entre les deu obres finalistes al Premi Òmnium de Novel·la 2022. Aquests reconeixements se sumen a la recent tercera edició del llibre, que no para d'acumular èxits.

Marc Granell fa 70 anys

Marc Granell, un dels poetes contemporanis més importants, compleix 70 anys. El 19 d'abril és l'aniversari del poeta, que a Bromera celebrem amb la publicació d'*Arran de gel*, el seu nou poemari. A més, en el catàleg de Bromera comptem amb altres obres com *Versos per a Anna*, l'antologia poètica *Notícia de la tribu*, *Cel de fang* o els poemaris infantils *Oda als peus* i *Poemes romancers i altres versos xafarders*.

Canvis en la directiva de l'Associació d'Editorials del País Valencià

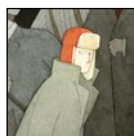
Àfrica Ramírez, editora de Blandra Edicions i actual presidenta de l'Associació d'Editorials del País Valencià (AEPV), ha sigut reelegida per al càrrec, i comptarà en el seu equip amb Marc Senabre, l'editor

literari de Bromera per a adults. Així, la nova junta directiva queda formada per Blandra Edicions, en la presidència; Edicions Bromera i Editorial Tirant lo Blanch, com a vicepresidències, i Andana Editorial, Nau Llibres, Edicions Voramar, Litera Libros, Onada Edicions, Tabarca Llibres, Publicacions de la Universitat de València i Editorial Fandogamia, en les vocalies.

Literatura feta pòdcast

Els pòdcasts literaris i en valencià triomfen a les xarxes i fora d'aquestes. Dos exemples són *Deparkineo*, comandat per Marta Meneu, Maria Devesa i Carmen Alonso, i *Gent Ràndom*, amb Empar Puerto, Quim Ruiz i Lourdes Frasquet als micros. Amb un to fresc, actual i, sobretot, que connecta amb els oients joves, aquests dos programes parlen de la literatura actual, però també dels clàssics. Els podeu escoltar en plataformes com Spotify, però també en directe, ja que de tant en tant graven amb públic. Revisen les seues xarxes socials!

On va aquesta gent?, a Itàlia

On va aquesta gent?, l'àlbum il·lustrat de Fran Parreño i Gonçal López-Pampló, ha estat seleccionat per a la 10a edició del projecte Silent Books de la Biblioteca de Lampedusa (IBBY Itàlia), el projecte internacional de l'IBBY que recull els millors llibres il·lustrats sense paraules d'arreu del món. La comissió ha seleccionat l'obra «per la seua voluntat de conscienciació social i pel seu format de pàgines desplegables al servei de la narració».

Planeta entra en l'accionariat de Bromera

Josep Gregori, fundador i director del Grup Bromera, ha anunciat la seua jubilació i el relleu en la direcció de l'empresa. Planeta entra a formar part de l'accionariat de Bromera amb l'objectiu d'impulsar el pro-

DUBTES

Com influirà la intel·ligència artificial en el món del llibre? Ja hi ha plataformes en línia que, amb una xicoteta premissa, escriuen articles per a mitjans de comunicació. Es pot traslladar açò als llibres? Pot ser una eina que ajude els autors i autores a desenvolupar els seus llibres, o per contra arribarà a substituir-los?

És un fet recurrent que en les llistes de llibres que es fan amb motiu de les dates assenyalades al calendari com l'any nou, el Dia del Llibre o l'arribada de l'estiu, les obres de la literatura infantil i juvenil es queden fora. Per què no li donem a la LIJ la mateixa importància que als llibres per a adults? Que no són bons? No tenen qualitat? No entenem que si enganxem amb la LIJ, guanyarem nous lectors i lectores adults per al futur?

De vegades passa que editorials, llibreries o autors i autores organitzem una presentació d'un llibre amb tot el nostre esforç i estima i l'acte no té l'afluència de públic que ens esperàvem. És un fet que va més enllà del llibre que es presenta i qui l'ha escrit. Del lloc on es fa l'acte, del dia de la setmana o de l'hora en què comença. Ningú no té la fórmula màgica. Ha arribat el moment de pensar un format diferent per a les presentacions?

En la primavera del 2023 torna a ser primavera electoral. Quin espai ocuparà la cultura en els programes electorals? I en concret la literatura? Entre les mesures per a pal·liar la inflació es preveuran accions per a garantir que tothom tinga accés a novetats editorials? Es tindran en compte les biblioteques públiques?

jecte editorial valencià i facilitar aquesta transició. La direcció recaurà en Bernat Bataller, actual director comercial de Bromera. L'altre element clau del nou equip serà Sandra Capsir, directora de màrqueting i membre de l'equip directiu, fet que consolida un model de gestió en mans de joves professionals amb una llarga trajectòria dins de Bromera.

30 anys de la mort d'Estellés

Una vegada passat l'Any Fuster, arriba el moment de recordar un altre dels nostres grans escriptors del segle xx. És el cas de Vicent Andrés Estellés, que va morir fa trenta anys. Fou poeta, dramaturg, novel·lista i periodista. Entre les seues obres més conegudes destaquen *La clau que obri tots els panys* i el *Llibre de mervelles*.

«S'ha quedat molt bon dia per recordar que qui més critica l'autoficció com a gènere menor (o directament diu que no té valor literari) ho ha començat a dir, sobretot, quan les dones "joves" han produït autoficció, abans els molestava menys.»

MERCÈ PÉREZ, editora, a Twitter

«Considere que els polítics justament li tenen molta por [a Fuster] perquè no el poden domesticar. Trenta anys després de la seua mort, Fuster continua sent incòmode, si no, no t'expliques certes declaracions incomprensibles. Com ara que per a ser valencianista no cal ser fusterià.»

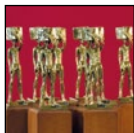
ANTONI FURIÓ, *La veu dels llibres*

«La literatura ens connecta amb qui som individualment i col·lectiva i ens permet entendre el passat i el present i albirar futurs possibles. Per això parlem de literatura i en fem divulgació, perquè ens agrada i perquè creiem que és una eina de transformació potentíssima.»

Equip del pòdcast *Gent Ràndom*

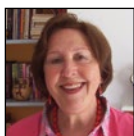
«El pensament màgic sempre ha donat el poder d'invocar a les paraules i sobre això hi ha diverses tradicions. Hi ha la que diu que mitjançant la paraula màgica (i secreta) ens apropiem de les coses. Però hi ha una de molt millor, que diu justament el contrari: la paraula màgica ens allibera de la presó del llenguatge i ens permet accedir a l'inexpressable.»

CARLOTA RUBIO, *Núvol*

Ja en llibreries les obres guardonades en els PLCA 2022

Aquesta primavera arriben a les llibreries totes les obres guardonades en els Premis Literaris Ciutat d'Alzira 2022 –a excepció de *Nora i el soroll misteriós*, Premi Enric Solbes d'Àlbum Il·lustrat, que arribarà a la tardor. Així, entre març i abril ja es podrà trobar *Cremareu aquesta carta* (novel·la), *Carn humana* (teatre), *Cinturó de sang* (narrativa juvenil), *La rebel·lió dels vianants: el Jardí del riu Túria al centre d'una nova València* (assaig), *A colps* (poesia), *Què amaguen els camps?* (literatura infantil) i *Són els nostres amos i nosaltres els seus esclaus. Com els paràsits manipulen el comportament* (divulgació científica).

Recuperem la figura de Carme Miquel

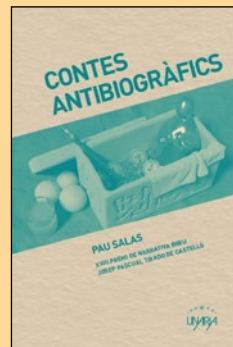
Aquest 2023 serà l'any Carme Miquel en molts sentits. Bromera dedicarà, a partir d'ara, el Premi de Literatura Juvenil dels PLCA a Carme Miquel. Aquest guardó, que rebrà el nom de Premi de Narrativa Juvenil Carme Miquel, està promogut per la Conselleria de Cultura. A més, Escola Valenciana dedicarà les Trobades a l'escriptora i mestra, que fou presidenta de l'entitat entre 1991 i 1994. El calendari de les Trobades ja està disponible en la web d'Escola Valenciana.

Bromera i Escola Valenciana renoven la col·laboració

Bromera i Escola Valenciana han renovat el conveni de col·laboració signat en 2022 per a seguir fomentant conjuntament l'ús del valencià en tots els àmbits i, especialment, en l'educació. Entre altres, ambdues entitats promocionen conjuntament la campanya «Amb el valencià, fem pinya», que inclou accions de promoció lingüística en diversos formats: a les Trobades, a les xarxes socials, en els materials educatius... tot amb l'objectiu de seguir fomentant el valencià i augmentar-ne l'ús.

La llibreria recomana

1 Contes antibiogràfics

Pau Salas

Unaria Ediciones, 2022

XXIII Premi de Narrativa Breu Josep Pascual Tirado, 2022

Relats d'humor sense esme adobats de sorneguera crítica. Trames arrelades al territori que s'enfilen cap a situacions estrambòtiques: científics que perden l'oremus, melons d'Alger que fan trontollar el capitalisme, extraterrestres que estuegen a Marina d'Or, fideuades esfereïdores...

PERE DUCH, Llibreria Babel

2 Mireia

Purificació Mascarell

Drassana, 2022

La novel·la de la xativina Puri Mascarell ha obtingut el Premi Lletraferit 2022. Escrita amb ritme addictiu i amb gran precisió, una història sobre els enganys de les aparences i la dominació sexual.

Llibreria La Costera

Escopetes

'D'un silenci antic i molt llarg'

Urbà Lozano
Bromera, 2023

El 15 de setembre de 1936 és dimarts. Encara no són les tres de la matinada quan Santiago estira el batent de la portella, ajudant-se d'una anella metàl·lica que la fusta té incrustada al centre a manera de baldó. Intenta tancar sense fer massa soroll. Sense fer-ne gens, si fora possible. Ho assaja dues vegades, però el pestell es resisteix a completar el moviment de retrocés: xoca amb el marc i evita que la fulla pugui ajustar-se al topall. Caldrà greixar el pany, pensa Santiago, tot i que sospita que el problema és més aviat de la porta, que no és l'original. És un pedaç tosc i garsat que mai no ha encaixat del tot en la resta del bastiment. Ho torna a intentar amb més fortitud, oblidant en part el sigil extrem que s'havia autoimposat. No aconsegueix fermar. Intueix que la culpa no és del mecanisme rovellat d'una tancadura rudimentària, ni de la ventalla atrotinada. Tampoc d'un vigor insuficient a l'hora de tibar-la. Per si de cas, prova de fer una última estrebada enèrgica, amb resultat idèntic. Ho veu clar: algú forceja en sentit contrari, des de dins, per impedir la clausura. Empeny i guaita al corral. Troba la mare aferrada a l'altra ansa que el batent té encastada a la cara interna. Encara no deu fer un minut que s'han acomiadat a la cuina, però la dona no ha pogut evitar seguir-lo per obtenir un últim adeu d'afegitó. De seguida que el té a

l'abast se li penja al coll, mentre comença a fer-li besades a la galta, continuades i sentides. El meu Santiago! El meu Santiago!, repeteix somicant entre cada bes. Santiago l'estreny. Considera que no és bo deixar-se vèncer per les emocions. Havia intentat una partida ràpida i discreta, però, quan tot semblava enllestit, la mare li ha anat al darrere, se li ha abraonat, i ell, per instint, l'ha estreta també amb força. Algunes coses no es poden preveure, ni es poden evitar. Tampoc és bo fer-les a mitges: són qüestió de tot o res. L'abraçada és autèntica. Sòlida. Gens deliberada, en podríem dir, però ara mateix inexcusable i reconfortant per als dos. El comiat precedent havia

sigut bastant desangelat. Abans d'una separació que serà llarga, calia una mica d'afecte més primari. De pell contra pell. Així ho ha entès la mare, i el fill s'hi haavingut. El pare no ho té tan clar. El pare és flegmàtic, i sap que els abraços no els han d'afavorir en res. Observa l'escena escèptic, des de l'eixidor, a l'altra banda del pati, amb la silueta difuminada al buit subtilment il·luminat que dona accés a la cuina. Fa una cabotada autoritària per indicar al fill que ha d'anar-se'n, com més aviat millor. Santiago, de manera tàcita, obeeix. Té per costum acatar els designis paternals. Sap que és el més convenient. El menys problemàtic, si més no. El pare té un caràcter fort i irascible.

—Tot anirà bé, mare. Ell em guiarà—diu Santiago mentre besa una estampeta amb la imatge de sant Cristòfol que ha tret de l'infern del jupetí.

No n'era la intenció, però la maniobra de recerca li ha permès desfer-se dels braços que el retenien. Abans d'anar-se'n fa una mirada panoràmica al corral. Identifica un embalum sota el voladís que s'arramba a la paret de la cuina. És el piano nou de la filla dels Ganeta, encara empaquetat. No se'n recordava. La memòria s'esforça a evocar com hi arribà fa dos mesos, però ell posa tot l'interès perquè no ho pugui fer. Amb determinació, traspasa el llinard i enceta camí. Sap que algú altre s'encarregarà de tancar la portella. A les poques passes sent el xerric de la falleva i el grinyol del forrellat. Li sembla el comiat definitiu. No calia barrar-ho tot ara!, mormola amb les dents premudes per sufocar els efectes d'una irritació incipient. La mare hauria d'haver evitat aquells sorolls, tan estridents com innecessaris. Santiago imagina el pare dins de la casa bonegant-la per la imprudència, mentre, amb presses, la commina perquè l'ajude a apagar els pocs llums que havien gosat d'encendre. No s'ha enfadat Santiago. És incapaç d'enfadar-se amb la mare. La reacció irada ha sigut conseqüència de la tensió, i també del fet que pateix pels seus. De seguida pensa que és un sentiment inoportú; que s'imposa la necessitat de començar a ocupar-se en exclusiva d'ell mateix, perquè les circumstàncies ho exigeixen. És qui restarà sol, i no hi està acostumat.

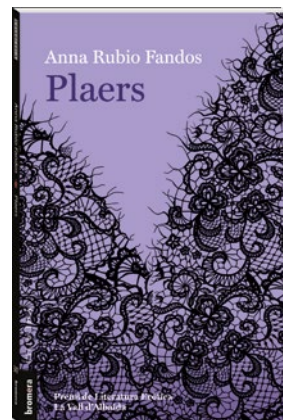

Anna Rubio Fandos:

«No es pot considerar literatura eròtica un text en què una persona se sent forçada»

'Plaers'

Anna Rubio Fandos
Bromera, 2023

Marta Meneu

Anna Rubio Fandos (Silla, 1975) té la sort de poder-se dedicar a les seues dues vocacions: l'ensenyament i l'escriptura. Professora de valencià i escriptora amb diverses obres publicades, i també diversos reconeixements a la seua escriptura diversa. Amb el conjunt de relats *Plaers* és la guanyadora del 28é Premi de Literatura Eròtica La Vall d'Albaida.

Contes, novel·la i teatre. Hi ha cap gènere en què et sents més còmoda, o t'agrada anar canviant?

M'agrada canviar, perquè cada format m'ofereix maneres distintes de treballar i això m'enriqueix. Ara bé, en general, jo soc de format breu i, de fet, tant quan escric teatre com quan m'enfronte a una novel·la vaig parcel·lant les escenes i les vaig treballant com a unitats independents (sense perdre de vista la interrelació, òbviament). No sé treballar d'una altra manera.

Amb *Plaers* no eres nova en els relats, però sí que t'estrenes en la literatura eròtica. Com va sorgir apropar-t'hi?

La idea em va vindre el primer dia del confinament. Quan vaig entrar a casa per a tancar-me indefinidament, vaig decidir que cada dia escriuria un relat i vaig pensar que seria divertit que foren eròtics, per a evadir-me de la pandèmia. Cada dia agafava un element i m'inventava un relat, però només els vaig esbossar, no vaig tindre temps d'escriure'ls. I quan, uns mesos després, volguí reprendre el projecte, no sabia com fer-ho i m'adoní que l'erotisme em venia gran. Llavors, m'apuntí a un curs per a aprendre a escriure relats eròtics i gràcies al curs i a la professora, Marisa Mañana, vaig escriure *Plaers*.

Dius que l'objectiu de *Plaers* és mostrar una part de la realitat de les persones, fugint d'allò més normatiu i mostrant realitats que no sempre es normalitzen.

Penses que la literatura eròtica pot tindre una finalitat instrumental, o és més literatura d'ús i gaudi?

Bé, pense que la literatura eròtica és, en primer lloc, literatura; per tant, quan llig o escric un text de literatura eròtica, li exigisc el mateix que a qualsevol altre text: que accomplisca una funció estètica i simbòlica, amb un treball acurat de la llengua i dels elements literaris; que em recree una ficció que m'ajude a evadir-me i a gaudir i, també, que m'oferisca el testimoni d'un espai i un temps. I jo, aquestes funcions, no les entenc com a excloents, al contrari, pense que han de funcionar conjuntament.

Responent d'una manera més personal, jo sí que tenia una intenció instrumental, que era la de visibilitzar realitats que jo no he trobat en la literatura eròtica que he llegit. Però, des del moment en què vaig decidir escriure un conte i no un fullet informatiu, vaig assumir que havia de treballar la forma per a generar un producte bonic i que fera gaudir.

Has tingut alguna mena de referent o d'inspiració per a endinsar-te en la literatura eròtica?

He llegit molts textos, però no podria dir de cap d'ells que m'ha fet de referent. De fet, el llibre de literatura eròtica que més m'ha agradat, me'l vaig llegir quan ja havia escrit *Plaers*. Parle de *Tancament perimetral* d'Elisabet Roig, la meua antecessora.

La sexualitat mostrada en *Plaers* és veraderament diversa. Hi ha relacions lèsbiques, hi ha persones intersexuals, dones trans, dones que han superat un càncer,

relacions obertes, fetitxismes... Has notat alguna mena de límit o pressió a l'hora d'escriure no només literatura eròtica, sinó allunyant-te tant de la normativitat?

Quan escric, no pense mai que el meu llibre serà publicat, no pense mai que seré llegida per algú que no siga jo mateixa. I amb eixe pensament em protegisc de l'autocensura. D'altra banda, pense que allò vertaderament limitant és plantejar-te un recull de relats eròtics i decidir que tots els personatges són heterossexuals, tenen uns cossos espectaculars i viuen la sexualitat d'una manera convencional. Honestament, pense que és vertaderament difícil escriure tot un llibre amb només un paradigma.

Hi ha límits en la literatura eròtica?

Sí. Jo ho tinc claríssim. Abans parlàvem de la diversitat de *Plaers*, però si t'hi fixes, hi ha un element comú en tots els relats: tots els personatges són persones adultes que estan en la situació que jo mostre perquè volen estar-hi i són lliures per a anar-se'n, en cas que ho decidiren. Jo no concep que es considere literatura eròtica un text en què una persona se sent forçada a fer o a suportar alguna cosa que no vol. Les violacions, els abusos sexuals, no naixen de l'erotisme. Són agressions. Delictes, en definitiva. I ni entenc ni tolere que apareguen en la literatura com a manifestacions eròtiques.

T'agradaria continuar amb la literatura eròtica?

Ara estic enmig d'un projecte en què l'erotisme apareix de manera molt tangencial. Però tot el que he après en el curs de literatura eròtica i escrivint *Plaers* no pot desaparèixer. Així doncs, jo crec que en un futur llunyà tornaré a vagarejar pels terrenys de l'erotisme.

No cremeu aquest *llibre*

Miriam Bouiali

Periodista cultural en *Levante-EMV*

Que no tot és blanc o negre i que en un conflicte hi ha més que dos bàndols són algunes conclusions després de llegir *Cremareu aquesta carta*, la novel·la de Tomàs Llopis guanyadora del Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira 2022.

Llopis (Beniarbeig, 1954) torna a apostar pel relat històric i endinsa els lectors en la València del segle XVI, on els carrerons bullen intramurs i els gremis tenen molt a dir. Concretament, transcorre al voltant del 1520 i conta la revolta popular de les Germanies, encapçalada pels mercaders, que demanaven més poder enfront de la noblesa, a més de no perdre drets pel centralisme de Carles V.

No és la primera vegada que Llopis aposta per aquest episodi històric, que no acostuma a protagonitzar relats literaris però és cabdal per al País Valencià.

L'obra guardonada té un protagonista omnipresent, Joan Caro, si bé el relat el realitza Beatriu Ferre, la seua vídua, que repassa la vida del seu marit i els fets que el portaren a la mort. Joan Caro era sucrer a Ciutat Vella i es mostra el poder que tenien comerciants com ell, a més de la importància del negoci del sucre, especialment en zones com Gandia.

Amb veu de dona

Així, es tracta d'un relat amb veu de dona però, a més, en forma de carta, de principi a final, ja que Beatriu Ferre s'adreça a la noble Hipòlita Roís de Liori. A través de confidències, reflexions i secrets, l'esposa del sucrer detalla com és la València del segle XVI –assolada per la pesta i la fam–; i com es couen, esclaten i s'apaguen les Germanies. Tot des del segon

pla que les dones ocupaven a la fi de l'edat mitjana.

Amb converses escoltades a la sucreria, amb les anades i tornades dels clients, i les negociacions que feia el marit i després li relatava en la intimitat, Beatriu Ferre mostra una visió global del conflicte i vaticina els encerts i les errades del sucrer, un dels primers líders de les Germanies –tot i ser contrari a la batalla– i a qui els dolços li obrien moltes portes... però que també tenia més d'un enemic.

«Un llibre al qual cal tornar –no cremar– per a mirar, remirar i descobrir detalls verídics de la història valenciana»

Precisament, un dels punts forts de la novel·la és que tant aquests personatges com la resta que apareixen, existiren realment i formen part de la història valenciana. Tanmateix, a més dels noms propis que Llopis recupera, el llibre és un passeig per València, amb menció a un fum de carrers pels quals encara és possible passejar, si bé la ciutat té menys penúries que les relatades per l'autor, catedràtic i rapsode, que el 2012 va guanyar el Premi Andròmina de Narrativa.

Cremareu aquesta carta aglutina els intrínquils de la Ciutat Vella de l'època, les tafaneries entre els nobles i els mercaders, a més de reflectir com funcionava la política i el poder –amb fide-

litats i traïcions–, així com les passions i misèries que tot ésser humà té i que són universals i atemporals. En definitiva, un llibre al qual cal tornar –no cremar– per a mirar, remirar i descobrir detalls verídics de la història valenciana, del Cap i Casal però també d'altres municipis com Gandia, Xàtiva, Corbera o Morvedre.

Tomàs Llopis Guardiola (Beniarbeig, 1954) és escriptor, rapsode i catedràtic de la Universitat de València. Ha compaginat l'activitat docent amb l'escriptura d'articles i llibres d'ensenyament de la literatura, de crítica i estudis literaris, i amb la traducció i l'edició d'obres d'altres autors. Ha publicat diversos llibres de poesia i ha rebut diferents premis literaris. Amb *Cremareu aquesta carta* ha guanyat el Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira.

'Cremareu aquesta carta'

Tomàs Llopis
Bromera, 2023

M'ha agarrat *el bou*

Ana Bellido

Periodista

Tenia el llibre entre les mans i no ho entenia. No entenia com havia arribat al 2023 sense haver llegit cap text de Joan Francesc Mira. Bé, potser havia llegit alguna cosa solta, descontextualitzada, a l'institut. I també seguia un compte a Twitter que recopila els seus escrits. Res més. Ara, Bromera ha reeditat *El bou de foc*, la primera novel·la de Mira –que va quedar semifinalista del Premi Josep Pla

l'any 1974, un dels més prestigiosos del moment–, i l'obra m'ha arribat a les mans.

Després de llegir-la, m'ha passat igual que a Daniel Escrig, el protagonista. M'he quedat paralizada, però no davant d'una dona o d'un bou. M'he quedat parada davant un llibre que m'ha encisat des del primer moment. Com he dit, de Mira en sabia ben poc, i la introducció de Carles Fenollosa em va ajudar a situar-me.

Una vegada començada la lectura en si, no podia parar. Eixa manera d'escriu-

re, amb les frases inacabades, la barreja de narració en tercera persona i en primera, i una història costumista que reflecteix uns temps que a mi em queden llunyans –però dels quals encara trobe reflexos– em van atrapar, com a Escrig el bou.

Aquesta ha sigut per a mi, i espere que per a moltes persones més, una lectura iniciàtica a l'univers Joan Francesc Mira, del qual espere no eixir en molt de temps.

'El bou de foc'

Joan F. Mira
Bromera, 2023

LA REVISTA DE DIVULGACIÓ
CIENTÍFICA DE LA UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

SUBSCRIV-TE ARA
MÈTODE

Preu Subscripció anual (4 números l'any): 33€ per a Espanya, 45€ per a l'estranger. www.metode.cat

Traduccions *imprescindibles*

Marc Senabre

Editor

Podem afirmar que el món del llibre en català es troba en un moment de maduresa editorial, és a dir, que hem arribat a un estat de «normalitat» considerablement acceptable. En primer lloc, perquè hi ha una gran diversitat temàtica: pràcticament podem trobar qualsevol gènere literari en la nostra llengua (des del manga a la ciència-ficció, passant per la divulgació científica o els llibres de cuina). En segon lloc, perquè tenim també una massa lectora i una xarxa de llibreries que fa possible aquesta diversitat. Per últim, i sobretot, hem assimilat que les traduccions són una part imprescindible del nostre patrimoni literari.

El patrimoni literari

Ara bé, el concepte de patrimoni literari d'una llengua és complex i problemàtic, com tot allò que implica pertinença o identitat. Què forma part de la nostra literatura? Què no? Patrimoni literari equival a producció editorial? No és el meu paper enfangar-me ara amb aquestes qüestions, tot i que sí que pot ser-ho aportar alguna idea al debat. La creació original en la nostra llengua és imprescindible i en el nostre cas compta amb noms de gran volada literària. La creació «autòctona» (que no autonòmica) és la base de la nostra literatura, però la literatura necessita referents externs. Necessita les traduccions, necessita saber què es llig en altres països, com escriuen en altres llengües, quines modes i interessos hi predominen. És per això que genera poca controvèrsia afirmar que la traducció és un dels puntals en la consolidació d'un patrimoni literari sa.

Les traduccions són imprescindibles, no només per a satisfer la curiositat lectora, sinó també per a conèixer el cànon literari i ampliar-lo amb tot el que queda al marge: descobreixen nous autors i autors que s'incorporen com a referents en la literatura autòctona. I en tant que passen a ser escrits en la nostra llengua, es converteixen en obres plenament identificables com a pròpies. D'una traducció es beneficia la literatura, però també la llengua d'arribada, ja que es veu forçada més enllà dels límits habituals per a transmetre el més fidelment possible el que es deia en l'original. El nostre sistema literari al complet se'n beneficia, d'una bona traducció.

Una aposta decidida

Bromera ha apostat sempre per enfortir el nostre patrimoni literari amb traduccions i continuem apostant-hi. L'objectiu d'«A la Lluna de València», la col·lecció insigne pel que fa a les traduccions, que farcim de títols en col·laboració amb l'UJI, és oferir les millors obres de la literatura universal en la nostra llengua: si escarbem un poc, en el seu catàleg trobem autors com Gustave Flaubert, Arthur Conan Doyle, Edgar Allan Poe, Jane Austen i, pròximament, Virginia Woolf. I la llista continua. Va ser en «A la Lluna de València» que vaig descobrir *La metamorfosi*, de Kafka, amb els dibuixos de Manuel Boix. Un volum que em va marcar el gust literari. Les col·leccions, com els cànons, canvien i evolucionen: «A la Lluna de València» no és una excepció, l'objectiu futur és corregir el biaix de gènere i incorporar també l'obra de Yourcenar, les germanes Brönte, Agatha Christie, etc.

Traduir per a gaudir

L'altra gran aposta per la traducció a Bromera és «L'Eclèctica». El catàleg històric –tal vegada oblidat per la tirania de les novetats– ha apostat per autors i autores internacionals de gran rellevància, com ara Mohamed Xukri, Leïla Slimani, Naguib Mahfuz o Herta Müller. A més a més, comptem amb grans autors contemporanis com Pierre Lemaitre, John Banville –i el seu *alter ego* Benjamin Black– o Erri De Luca. Sense deixar de banda tota la nòmina de traduccions del basc i del gallec que culmina amb la publicació del Premio Nacional de Narrativa *Les males dones*, de Marilar Aleixandre, traduït del gallec. Les pàgines següents aprofundiran en les dues últimes publicacions internacionals: *El gran món*, de Pierre Lemaitre, i *Les singularitats*, de John Banville, que no cal dir-ho, us convida a llegir.

El gran món de *Lemaitre*

Albert Pejó
Traductor

A l'hivern del 2016, Lemaitre va ser el convidat d'honor del festival BCNegra, cavalcant encara l'onada de fama que li havia proporcionat el Premi Goncourt del 2013 i la subsegüent traducció d'algunes de les seves novel·les negres més truculentes. Abans de la publicació d'*Ens veurem allà dalt*, aquí no el coneixia ningú, i a França era conegut sobretot per les novel·les policiaques que havia publicat. Fins i tot hi havia hagut una certa polèmica pel fet que un premi tan prestigiós com el Goncourt l'haguessin adjudicat a un escriptor d'un gènere tan «menor» com el negre.

En una entrevista que li feia Paco Camarasa, en ple festival BCNegra, Lemaitre va fer una revelació que va deixar a tothom perplex. Allà mateix va anunciar que deixava d'escriure novel·les policiaques per dedicar-se a escriure novel·les d'aventures. Molta gent es va quedar sorpresa, i el mateix Lemaitre va haver de matisar que no tancava la porta del tot al gènere negre, ni que fos per tranquil·litzar els organitzadors del festival.

L'explicació que va donar ve molt a tomb per presentar aquest nou llibre, *El gran món*. Va dir que després d'escriure *Ens veurem allà dalt* havia descobert el plaer de treballar sense les cotilles pròpies d'un gènere com el negre, que té les seves claus pròpies i les seves limitacions estructurals i mentals, i que com a escriptor se li havia obert tot un món nou, el món de la literatura d'aventures, on les històries podien durar tant com ell volgués, on els personatges es podien desplegar fins a l'infinit. El món, en definitiva, del seu admirat Alexandre Dumas i dels grans escriptors del segle dinou.

Les aventures sense fi

Jo crec que és en aquest context on s'ha d'emmarcar *El gran món*, en el de la literatura de fulletó, de les aventures sense fi. Ens el podríem imaginar perfectament publicant un capítol per setmana a qualsevol diari de gran tirada. Aquest projecte literari i vital va començar amb una trilogia situada al període entre les dues guerres mundials i formada per *Ens veurem allà dalt*, *Els colors de l'incendi* i *El mirall de les nostres penes*, un conjunt que ell mateix va titular «Els fills del desastre».

Quan va sortir l'últim volum d'aquesta primera trilogia, Lemaitre ja va anunciar que no pensava quedar-se allà, que tenia intenció de seguir escrivint històries encadenades en un ordre cronològic, i que el pròxim pas era parlar del que a França anomenen «Els trenta gloriosos», és a dir, els anys de gran desenvolupament econòmic i social que es van viure a una bona part d'Europa des de finals de la Segona Guerra Mundial fins als anys setanta. I al mateix temps va explicar que aquesta segona aventura literària constaria no de tres volums, sinó de quatre. Només això ja ens dona una idea de les ganes que té encara d'explicar-nos històries o, dit d'una altra manera, de totes les històries que se li acumulen i que necessita explicar.

Els trenta gloriosos

El gran món, doncs, és el primer volum d'aquesta quadrilogia, que pel que sembla avança a bon ritme, ja que a França n'acaba de sortir el segon, *Le silence et la colère*.

Algú podria pensar que amb una producció tan ingent és impossible mantenir la qualitat. I és cert que s'ha dit que el segon i el tercer volums de la primera trilogia

no tenien la força ni la grapa del primer, *Ens veurem allà dalt*. Tot el que es refereix a gustos dels lectors és respectable i discutible, així que no entraré en aquest debat. Però em sembla innegable que l'acceptació i l'èxit de públic i de vendes de cada nou llibre de Lemaitre es basen en una construcció molt sòlida de qualitat literària. Un cop de sort, el pot tenir qualsevol, però un èxit de lectura tan sostingut només s'aconsegueix a base de feina.

Si algú es va quedar enyorant una part del desvergonyiment, del sentit de l'humor, de la ironia i de la galeria de personatges entranyables d'*Ens veurem allà dalt*, és molt probable que recuperi tot això a *El gran món*. Sense desvelar ni per un moment la trama d'aquesta nova novel·la, sí que m'atreveixo a afirmar que molta gent es retrobarà amb el Lemaitre més entremaliat, el més aventurer i exòtic, el més sarcàstic, amb un ritme trepidant i un reguitzell de personatges que ens deparen més d'una sorpresa i més d'un gir inesperat. I tot, com sempre, amb una capacitat de mirar-se la història del seu país amb la lupa d'un entomòleg, encara que sigui un entomòleg sorneguer que més que divulgació científica el que ens proposa és diversió intel·lectual.

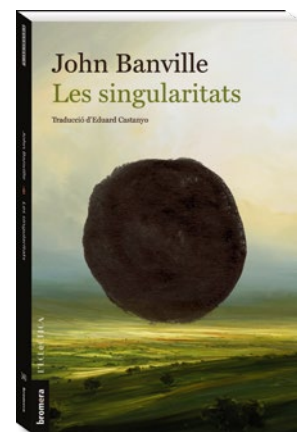

'El gran món'
Pierre Lemaitre
Bromera, 2023

© Samuel Kirszenbaum

Les singularitats de John Banville

'Les singularitats'

John Banville
Bromera, 2023

Anna Carreras i Aubets

Esriptora i crítica literària

Quan John Banville (Wexford, Irlanda, 1945) va dir que *Les singularitats* seria la seva última novel·la després de sis anys de treball, ningú el va voler creure. La prosa magnètica, hipnòtica, evasiva i divertida de Banville no pot tenir un final. Entre les seves novel·les més conegudes, l'autor destaca per una remarcable incursió en el gènere negre amb el pseudònim de Benjamin Black. *Les singularitats* (Bro-

mera, 2023) és una ficció psicològica amb serrells satírics que ens endinsa en l'inframón d'un assassí, que comparteix personatges i ubicacions amb una de les seves novel·les anteriors, *Els infinits* (Bromera, 2009). Aquí també hi apareix Freddy Montgomery, el violent protagonista d'una trilogia de novel·les anteriors, i l'assassinat real de l'any 1982 que va horroritzar Irlanda i que té molt a veure amb el ressorgiment de la classe política del país.

«Es pot parlar de
Les singularitats com
la gran obra mestra
de John Banville»

La gran obra mestra de Banville

A *Les singularitats* Montgomery ja no és a la presó i surt a un món excèntric i alienat. Torna a la casa on va créixer, a Arden House, l'escenari del crim, on ara hi viuen Adam Godley júnior i Helen. La novel·la sembla realment una síntesi de les seves novel·les passades, i justament per aquest treball de referencialitat es pot parlar de *Les singularitats* com de la gran obra mestra de John Banville. I ho és, sobretot, perquè al voltant de la trama negra hi llegim un relat sobre l'escriptura i el procés creatiu. Sobre el jo escriptor. El títol del llibre és absolutament irònic:

aquí no hi ha res singular. Hi ha un home turmentat per la culpa, una casa gran enmig del camp irlandès, un canvi de nom i d'identitat, i alguns secrets vergonyants i banals que no són secrets de cap manera.

Ara Freddy és Felix Mordaunt, i juga amb un científic ja traspassat, Adam Godley, el responsable d'aquest món alterat que es troba Felix. Godley fou un matemàtic brillant que va formular la teoria de Brahma, que va enderrocar tant la física clàssica com la quàntica i que va deixar un món disminuït per l'única certesa que existim en un sol univers de tots els possibles. Una idea que Banville ja havia apuntat a *Els infinits*, del qual *Les singularitats*, com ja he dit, és una mena de seqüela. Una reescriptura, una recreació. A *Els infinits* eren les persones, els éssers humans, qui eren infinits. A *Les singularitats*, som les singularitats. Es tracta de ser infinit i singular al mateix temps: la condició humana i, per què no, la condició de l'obra d'art completament assolida.

Les singularitats és el dibuix d'un món alternatiu, familiar i realista en alguns casos i molt inquietant i desconcertant en d'altres. Banville sembla obsessionat amb com s'entrellacen el passat i el present. Però què passa amb el futur? L'autor està més interessat en la narrativa filosòfica del temps i de l'espai —en definitiva, l'estil— que no pas en l'acció i la trama, i això exigeix un gran esforç per part del lector. Banville es complau, senzillament, amb les delícies de la creativitat, acumulant jocs de paraules i al·lusions a Joyce, Lewis Carroll i Nabókov, jugant a ser el déu del seu regne literari.

bromera poesia

Premi
Maria Beneyto

Premi
Festa d'Elx

Premi Ibn Hafaja
de Poesia

Premi Poesia
Ibn Hazam Xàtiva

El nou poemari
de Marc Granell

ALBENA TEATRE A LA SALA RUSSAFA

WATERLOO

de Pasqual Alapont
i Carles Alberola

FUNCIONS. Del 4 al 14 de maig 2023

Dijous a dissabte a les 20 h
Diumenges 19 h

FUNCIONS MATINALS ESCOLARS

Dies 5, 11 i 12 maig a les 10.30 h
Amb possibilitat de col·loqui

Reserves: 963 107 488/ 610 870 677

Una finestra *al món*

Joan Canela

Periodista i escriptor

«La traducció amplia la llengua, l'enriqueix. Suposa un diàleg amb una altra cultura. Els traductors som imprescindibles», explica amb passió el traductor, poeta i editor Pau Sanchis i Ferrer. Aquest, es podria dir, és l'ofici més bell, una feina imprescindible perquè diferents mons culturals puguin conèixer-se, interactuar i trencar barreres. I també, és clar, perquè un món cultural pugui travessar fronteres i ser reconegut.

I en aquest sentit, a contracorrent de les males notícies que sovint acompanyen la situació del valencià, els traductors consultats per aquest article coincideixen en el fet que aquest és un moment dolç per a la seua tasca, tant per la quantitat d'obra traduïda com per la qualitat que està assolint.

«Ara mateix hi ha un gran ventall d'editorials que estan apostant per la traducció d'obres literàries, tant clàssiques com novetats», continua Sanchis, qui destaca l'oportunitat de l'Any Dostoievski per a traduir o tornar a traduir bona part de l'obra de l'escriptor rus, o la feina feta per la col·lecció «Bernat Metge». «Per ara podem assegurar que el camp literari està ben cobert, des d'obres més marginals fins a *best-sellers* internacionals», tot posant l'exemple de Harry Potter, que va eixir paral·lelament en català i castellà. «Potser en assaig la cosa està més coixa, falta fer molta faena, no a soles en traducció

sinó en publicació d'originals: és un gènere molt ampli i on també el castellà té mancances importants. I en poesia, el problema és que falta múscul editorial per a traduir tota la poesia interessant que es fa actualment». En el cas de la seua editorial –Edicions del Buc–, una quarta part són traduccions d'altres idiomes.

«Traduir al català comporta un plus de militància que segurament es reflecteix en el resultat final de l'obra»

Altíssim nivell

També hi ha coincidència en l'alt nivell de qualitat que estan aconseguint les traduccions al català. El traductor Pau Vidal assegura que «qualsevol lector se'n pot adonar fàcilment veient les novetats que surten al mercat, tant si són de material nou com de clàssics. A mi se'm fa molt evident que la mirada dels traductors actuals és força més respectuosa amb l'original, i alhora creativa, que abans, i que el treball literari de *re-creació* és més aprofundit. Podria posar-ne molts exemples, però em limitaré al més recent: *Orgull i prejudici*, de Jane Austen, en versió de

Yannick Garcia. Una feina per treure's el barret». Una qualitat que, recorda el també traductor Albert Pejó, ha anat millorant en les darreres dècades: «Als anys 70 i 80 era normal traduir obres agafant la versió del francès i l'anglès, i ara ja no es fa. Es tradueix de la llengua original, i això es nota molt en el resultat».

Una qualitat que, segons explica Miquel Cabal, representant dels traductors a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), beu de la ja «llarga tradició de traducció al català», però també de la situació sociolingüística d'aquesta llengua, «encara que sembli un contrasentit». Per a Cabal, el fet que el català visca en una situació més o menys precària «fa que els traductors ens fem moltes preguntes que no es fan a les llengües hegemòniques. Els debats que vam tindre aquí a la dècada dels 80 sobre el model de llengua, a altres països no els van tindre. Vivim en un entorn hipercrític i constantment hem de justificar la nostra feina i les solucions que triem. Hi ha una gran consciència lingüística i solucions que fan a altres llocs, aquí no les acceptariem».

A més, traduir al català comporta un plus de militància que segurament es reflecteix en el resultat final de l'obra. «Fins no fa gaire, la traducció al català estava molt desprestigiada i en entorns culturals, especialment a València, ni tan sols se't considerava –destaca Sanchis–, ara per

sort, això està canviant». Per a Cabal, quan «tries traduir al català et fas una sèrie de preguntes sobre la sociologia de la traducció: per a qui tradueixes, què implica això per a la literatura, etc. I difícilment te les fas si optes pel castellà, en què de forma natural tens més encàrrecs».

Teixit industrial

A banda, hi ha també, és clar, qüestions materials. Pau Sanchis destaca programes com les beques de l'Institut Ramon Llull per a fer cursos de català a l'estranger. Ell mateix va viure a Croàcia gràcies a una d'aquestes beques i ara tradueix obres d'aquella literatura al català. «El cas dels traductors de polonès o hongarés és similar.» En altres casos, com el de la Xènia Dyakonova, que és d'ascendència russa però que ha adoptat el català per a la seua obra literària, tenen més relació amb els moviments migratoris globals. Aquesta connexió directa «ha reduït els problemes d'interpretació, i també ha fet augmentar els contactes amb les altres cultures», continua Sanchis. Al final, les relacions d'autors, editors i traductors acaben convertint-se en personals i això genera que s'obriguen vies alternatives a les principals autovies comercials. «Això provoca que a vegades hi ha llibres que estan traduïts al català i no al castellà», posa Sanchis com a exemple.

Unes vies, però, que a vegades són complicades de transitar. «Hi ha literatures que encara estan per explorar. No hi ha, per exemple, cap traductor de macedoni o búlgar. I a voltes, mons en teoria tan propers com el gallec, són uns grans desconeguts. I això sense comptar Àfrica; els

pocs autors que n'arriben fan l'efecte de ser la punta de l'iceberg d'una literatura molt interessant.» A més, el diàleg no sempre és bidireccional i «les cultures expansives tendeixen a traduir poc. Les dinàmiques de traducció literària són massa unidireccionals», es lamenta Pau Vidal.

«Hi ha literatures que encara estan per explorar. No hi ha, per exemple, cap traductor de macedoni o búlgar»

A les qüestions formatives, cal afegir-hi una altra «anomalia» del català, probablement a escala global. Segons Cabal, es tracta d'una de les llengües no hegemòniques amb un sistema editorial més desenvolupat. «Barcelona i, en menor mesura València i Palma, són ciutats amb una indústria editorial molt potent, amb grans empreses però també moltes de petites i independents, amb una xarxa de llibreries enorme, biblioteques... no sols en català, Barcelona és una capital editorial en castellà també, i això té avantatges i inconvenients.»

El repte pendent: la professionalització

El 1992 s'inaugurava la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la primera de tot l'estat espanyol, encara que el seu impacte ha estat relatiu. Pocs dels seus llicenciats es dediquen a la traducció literària; prefereixen altres branques professionals més

rendibles. I és que encara que sembla paradoxal, pocs traductors es poden dedicar exclusivament a aquest ofici i la majoria el compaginen amb l'ensenyament, tasques editorials o similars. «En el que anem més fluïxos és en l'aspecte retributiu; les editorials haurien d'augmentar tarifes», destaca Pau Vidal. Un punt on coincideixen els altres entrevistats, encara que hi ha algun matis important. Entitats com l'Associació Professional de Traductors i Intèrprets de Catalunya (APTIC) han exercit una eficaç tasca sindical i han aconseguit, entre d'altres, una tarifa mínima per als projectes subvencionats –la immensa majoria de les traduccions ho són, sobretot pel país d'origen–, el que ha evitat la davallada de tarifes que sí que han patit altres sectors culturals. «Les associacions hem treballat per millorar les condicions, amb models de contractes, clàusules més respectuoses, tarifes... Tot ha canviat molt en els últims vint anys», explica Miquel Cabal.

També ha canviat el reconeixement públic del traductor. «Aquesta era una reivindicació històrica que s'està acomplint –diu Pau Sanchis–, i ara moltes editorials posen el nom del traductor a la coberta, ens conviden a les presentacions, als clubs de lectura... I algunes d'aquestes activitats es remuneren, així que tot ajuda». En els darrers anys, l'Institut de la Llengua Catalana ha inclòs traductors i il·lustradors en el seu programa d'autors, el que s'ha concretat en la convocatòria de beques i premis específics. «Al final –conclou Cabal–, els traductors som imprescindibles per a l'intercanvi d'idees. Sense nosaltres, les cultures viurien aïllades, i les traduccions suposen el 30% de la nostra literatura.»

Marilar Aleixandre:

«El *leitmotiv* de la novel·la és la convicció política i feminista que col·lectivament podem canviar les coses»

Lourdes Frasquet

Pòdcast *Gent Ràndom*

Marilar Aleixandre (Madrid, 1947) és poeta, narradora, traductora, docent i acadèmica. La seua llengua materna és el castellà, però la literària és el gallec, per això afirma que té la llengua bífida. Ha publicat poemaris, narrativa juvenil i per a adults. Ha estat guardonada en nombroses ocasions; l'última, el 2022 amb el Premio Nacional de Narrativa per *As malas mulleres*, una novel·la coral amb voluntat de genealogia feminista, ambientada a La Galera, una presó de dones de la Corunya del segle XIX. Ara arriba en català, sota el títol *Les males dones*, de la mà de Bromera, i amb traducció de Sebastià Portell.

Naixes a Madrid, però arribes a Galícia als 70 i vius tal immersió lingüística que acabes triant com a llengua literària el gallec.

Vaig tindre la sort de relacionar-me amb diversos entorns gallegoparlants des que hi vaig arribar. El meu cas, però, no és l'únic en què hi ha una diferència entre llengua materna i literària. Sense voler-me comparar amb grans noms de la literatura, Joseph Conrad parlava polonès i Nabókov, rus, i ambdós optaren per escriure en anglès. Aquests casos no sorprenen perquè passen d'una llengua jeràrquicament menys poderosa a una que ho és més. En el meu cas, el que xoca és que jo, partint d'una llengua com el castellà, amb una enorme situació de poder,

decidís escriure en gallec. La meua tria lingüística sobta per una qüestió de relacions de poder.

Sorprén que pràcticament ningú conega l'existència de la presó de dones de La Galera a la Corunya. Com arribes a aquesta història?

Al costat de l'Ajuntament de la Corunya hi ha el carrer de la Galera. Tothom el coneix, però ningú sap per què es diu així. El 2019 em vaig documentar molt sobre la figura d'Emilia Pardo Bazán per a una publicació, i hi apareixia amb molta freqüència el nom de Concepción Arenal. En la seua biografia, *La caminante y su sombra*, d'Anna Caballé, hi vaig llegir que Arenal havia estat visitadora en la presó de dones de La Galera de la Corunya, on hi havia 300 dones empresonades. Per a mi aquesta frase fou com una bufetada i vaig començar a investigar-hi. Aquesta presó es construeix en el segle XVII i en documents de l'època apareix una citació d'una monja que diu que cal traure les males dones del carrer. Darrere d'aquestes paraules s'amaga la idea que cal esborrar aquelles que demanen, les que cometen xicotets furt, les prostitutes, perquè molesten, la qual cosa no dista molt del que fem actualment amb les persones que arriben a Grècia, o sense anar més lluny, a Ceuta o Melilla.

En la novel·la mostres una Concepción Arenal plena de contradiccions, el pensament de la qual es veu qüestionat en entrar en contacte amb personatges com

la intel·lectual liberal Juana de Vega o Sisca, una de les preses. Creus que les aportacions d'Arenal no s'entenen sense la influència del seu entorn?

És impossible saber-ho perquè una bona part de la documentació de l'època no ens ha arribat, però intuïsc que fou així perquè a partir de les cartes sabem que Arenal era una persona sensible i empàtica. Se m'ha dit que he retratat una Juana de Vega més moderna i avançada que Arenal, però es tracta d'un exercici d'imaginació i de construcció literària. Narrativament em resultava més interessant que, tot i ser companyes de la Societat de la Magdalena, pensaren una mica diferent. Quant a Sisca, demane al lector la suspensió de la incredulitat: és prou difícil que una presa de 16 anys en el segle XIX reaccionara com ella ho fa en la novel·la.

En la novel·la, hi ha un moment en què Sisca se sorprén en llegir Rosalía de Castro perquè descobreix que hi ha llibres escrits per dones i, a més, en la llengua que ella parla. Salvant les distàncies, crec que moltes de nosaltres hem tingut una sensació pareguda en aproximar-nos a la ficció escrita per dones. Creus que la literatura pot ajudar a legitimar i a donar importància a la nostra experiència com a dones?

En una societat ideal, les dones i els homes no haurien d'escriure diferent, però també és cert que hi ha qüestions que, tradicionalment, no han aparegut ni en ficció narrativa ni en poesia, sobretot les relacionades amb allò físic: la regla, el part,

'Les males dones'
Marilar Aleixandre
Bromera, 2023

alletar, una violació, els avortaments, etc. Els homes poden escriure també sobre aquestes coses, però resulta que generalment ho fan les dones. Jo escric amb aquesta mirada des que vaig començar a fer literatura, però des de fa uns anys sembla que la societat dona més importància a aquests aspectes. Per això, pense que no ha canviat tant la mirada de qui escriu com la de la societat que llig.

Un dels grans temes de la novel·la és l'aprenentatge com a ferramenta d'empoderament social. Ara que lluitem contra la idea de la meritocràcia i que estem tombant el mite de l'ascensor social, em fa la sensació que aquesta convicció perilla. Com podem recuperar aquest esperit que encarnen Juana de Vega i Concepción Arenal en la novel·la?

L'accés al coneixement és una qüestió que sempre m'ha interessat perquè al llarg de la història ha estat negat a les dones i a les persones més desfavorides; els obstacles que s'hi han posat han estat una constant. Però no és casual, hi ha tota una ideologia darrere: que les dones aprenen a llegir i a escriure no interessava perquè es considerava que si dedicaven els seus esforços a les tasques intel·lectuals, no els dedicarien a la cura dels marits i dels fills. Es considerava que si aprenien a llegir i adquirien més coneixements, començarien a estar descontentes amb la seua situació.

No és cert que en la millora de les condicions de vida tot depenga de la merito-

cràcia. El capital cultural i els entorns en què ens criem en determinen una bona part. Amb tot, això no ha de portar-nos a negar la importància de l'accés al coneixement, ni de la seua universalitat. Si li llevem importància o acusem d'elitistes a qui fa aquestes demandes, estem asfaltant el camí a les opcions polítiques que volen desmantellar l'educació pública.

Les males dones és una història dura, amb molts moments marcats pel dolor, sobretot per als personatges de classe baixa i, tanmateix, la tendresa també hi té cabuda: la relació de Sisca amb Fefa, el personatge de Paquita, l'encontre amb Arenal. És justament la tendresa l'escletxa per on entra l'esperança?

És possible, no ho havia pensat així. Fefa trasllada a Sisca la idea que després d'eixir de la presó hi haurà alguna cosa. Això, però, era molt difícil, perquè haver estat presa en el segle XIX et marcava negativament per sempre a ulls de la societat, i encara ara ho fa. Per això és pertinent preguntar-se quin propòsit tenen les presons hui en dia. Tanmateix, Fefa aconsegueix encomanar-li a Sisca l'esperança. El que s'amaga darrere d'aquest moment és el *leitmotiv* de la novel·la: la convicció política i feminista segons la qual crec que col·lectivament podem canviar el rumb de les coses, que sí que hi ha esperança.

Marilar Aleixandre (Madrid, 1947). Narradora, poeta, traductora, biòloga i membre de la Real Academia Galega. Autora amb una de les veus més singulars de la literatura gallega, la seua obra ha rebut els premis més importants de poesia i també de narrativa. Amb *As malas mulleres* (2020) va guanyar el Premio Blanco Amor (2020) i el Premio Nacional de Narrativa (2022). També ha escrit llibres de narrativa juvenil.

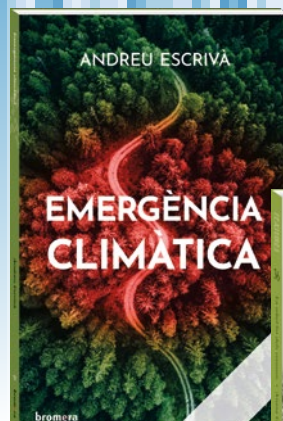

L'avenir no està *escrit*

'Emergència climàtica'

Andreu Escrivà

Bromera (2023)

**'La rebel·lió dels vianants:
el Jardí del riu Túria al centre
d'una nova València'**

Aitana Guia

Bromera (2023)

Íngrid Lafita Balaguer

Periodista experta en medi ambient

«El primer pas per a canviar l'avenir és convèncer-nos que no està escrit.» Prenc aquesta idea d'*Emergència climàtica*, un llibre d'Andreu Escrivà adreçat a la comunitat lectora juvenil que respon a moltes de les preguntes que planteja el canvi climàtic. Però no vull acotar-lo a aquest públic: és una obra per a qualsevol persona que necessite una aproximació bàsica a aquesta crisi global que patim. «Bàsica» perquè va a la base, a la part essencial, fonamental.

Però, sobretot, tinc a les mans una lectura recomanable per a tots els públics perquè d'una forma realista ens anima a actuar «amb el convenciment que el canvi és possible, perquè encara no és tard». Ara bé, cal que fem ja tant com puguem, personalment i col·lectiva, per a escriure l'avenir desitjat. Qui l'«habitarà» i qui ja no hi serà. I si no ho fem per les generacions futures, que siga per les actuals, per nosaltres mateixes: l'emergència climàtica la patim ja. No és cap exclusiva, això, però va bé recordar-ho.

Entendre el repte que tenim al davant

Emergència climàtica s'estructura en huit capítols que es van enllaçant de manera natural. Seguint aquest fil, l'autor aconsegueix fer més entenedor el repte que tenim per davant. Així, comencem recorrent el camí fins a descobrir que el canvi climàtic actual és d'origen humà. Del capítol 2 al 4 es tracten les dificultats perquè aquesta

informació científica arribara a la societat, els mites climàtics i els negacionismes. En el capítol 5, Escrivà ens parla dels impactes del canvi climàtic que ja patim a casa.

Després de la part més divulgativa, arriba la crida a l'acció. Qüestionar-nos què estem fent i fins on estem disposades a fer. Dibuixar un full de ruta per a encarar aquest repte. Reflexionar sobre com guanyar el futur. I, molt important, «inflar els pulmons d'esperança», perquè «el determinisme de la catàstrofe ens allunya de l'acció i la transformació, que és el que més necessitem ara».

Un riu d'esperança

Escrivà apel·la als «espais del canvi i de lluita, els panys que obrin la porta d'un futur distint». Tenim un exemple clar a casa nostra: la lluita de les persones que «van apostar per una València verda i humana» va fer possible «el riu», oficialment el Jardí del Túria. Ell és el protagonista de *La rebel·lió dels vianants: el Jardí del riu Túria al centre d'una nova València*, l'assaig d'Aitana Guia Conca reconegut en els darrers Premis Literaris Ciutat d'Alzira, d'on ix l'última frase entre cometes.

El futur de l'antic llit del riu també estava per escriure. Millor dit, després de la riuada del 1957, estava condemnat per les autoritats franquistes a convertir-se en un llit d'autopistes. Però aquella ciutadania que no va perdre l'esperança va escriure un peculiar pulmó verd que travessa la ciutat i la dota de serveis de gaudi.

Podria dir que l'assaig tracta de la història del riu, de la relació de les persones amb ell i de la relació d'ell amb la ciutat. Però això és menystenir-lo, perquè Guia aconsegueix fer una radiografia política i social de la ciutat amb el riu com a excusa. Els temes, com abans feia l'aigua, van fluint. No sempre és un retrat amable, ja que no evita parlar del Plan Sur, de corrupció, de privatització, turistificació i gentrificació, ni tampoc assenyalar errors i mancances vigents. Però sempre aporta propostes de millora. Perquè, realment, aquest és un cant d'amor al riu.

Assenyala Guia que «ja aleshores la gent sabia que lluitaven per nosaltres, per la València del futur» i recorda que «els canvis són possibles, només cal imaginar-los, voler-los i tenir la valentia política de fer-los realitat». Perquè l'avenir no està escrit.

L'absurditat del *xiquet* *prodigi*

Mar Hernández

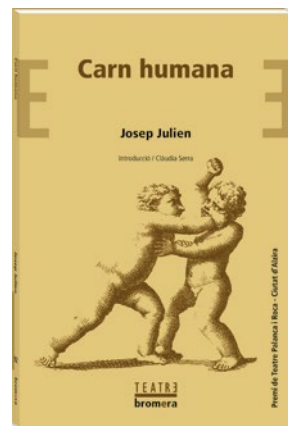
Heu conegut mai uns pares que estiguen convençuts que el seu fill o filla és l'ésser més magnífic del món? L'encarnació de la divinitat en la Terra? La criatura més especial de l'univers? Si no en coneixeu cap, no us preocupeu: només heu de mirar-vos a l'espill.

Aquest reflex deformat d'una obsessió, el mostra *Carn humana*, l'obra guanyadora del Premi de Teatre Palanca i Roca. El text, de l'actor i dramaturg Josep Julien, presenta Ramon i Màrcia, uns pares joves que reconeixen que tenen problemes. Comen-

çant per les formigues, que han conquerit cada mil·límetre de la casa. Però l'autèntica preocupació de la parella és allò que li passa al seu fill adoptat, Mirko, un xiquet «especial». Almenys volen creure que ho és. Com tots els pares.

Amb una dilatada trajectòria en el teatre, el cinema i la televisió, Josep Julien basteix l'engranatge d'una comèdia plena de ressorts argumentals. *Carn humana* és la conversa feta gag. Ramon i Màrcia parlen, discuteixen i trenquen la quarta paret, amb un intercanvi dialèctic que viatja al ritme de la crua ironia.

'Carn humana'
Josep Julien
Bromera, 2023

Josep Julien juga amb les paraules, amb els personatges, i sobretot, amb els nervis dels lectors i espectadors. El diàleg és ràpid, repetitiu i fa efecte. L'humor de l'autor té un punt addictiu, fins i tot quan avança per un camí sinistre que capgira qualsevol expectativa.

Aquesta obra que ara publica Bromera aborda l'adopció, l'educació i la criança sense correccions polítiques. La comèdia embolcalla una reflexió sobre un sistema que premia l'individualisme i que, paradoxalment, ens redueix a *carn humana*.

Intrigant reunió d' *il·lustres*

Mar Hernández

Va ser València la capital europea de la cultura en el segle xv? Resoldre la incògnita és l'excusa per a reunir en una trobada ucrònica set grans il·lustres valencians: Vicent Ferrer, Ausiàs March, Jaume Roig, Isabel de Villena, Joanot Martorell i els papes Alexandre VI i Benet XIII. Tots ells es converteixen en personatges del repartiment coral de l'obra teatral *L'Acadèmia dels Prodigis*.

Aquest text de Manuel Molins, escrit per a commemorar l'Any Sant Vicent Ferrer,

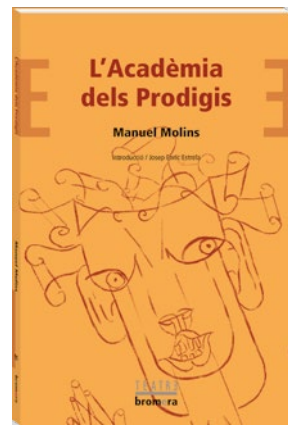
no només homenatja el predicador, sinó totes les personalitats que contribuïren al *Quattrocento* valencià. Els intel·lectuals són citats misteriosament al monestir de Sant Miquel dels Reis de València per a debatre si la ciutat va ser un referent cultural europeu. Però un assassinat imprevist ho canvia tot i desplega una trama al pur estil *Deu negrets*.

La intriga comença i el joc d'acusacions està servit. L'obra teatral de Manuel Molins humanitza els personatges històrics valencians quan exposa els seus conflictes interns i comptes pendants: les bregues fami-

liars entre Ausiàs March i Joanot Martorell, les crítiques d'Isabel de Villena a la misogínia de Jaume Roig, o la competència entre els dos papes, Benet XIII i Alexandre VI. El lector i espectador haurà de desembolicar tota la madeixa de disputes per a resoldre la tenebrosa mort al monestir.

L'Acadèmia dels Prodigis és una lliçó d'història ràpida i intrigant de la mà d'aquells que la van escriure. Manuel Molins dibuixa l'escenari idoni per a demostrar-nos que, qui no coneix el passat, està condemnat a repetir-lo.

'L'Acadèmia dels Prodigis'
Manuel Molins
Bromera, 2023

EL RETRO ROSIV

Notes sobre el *Lemaitre* més negre

Gonçal López-Pampló

Professor universitari

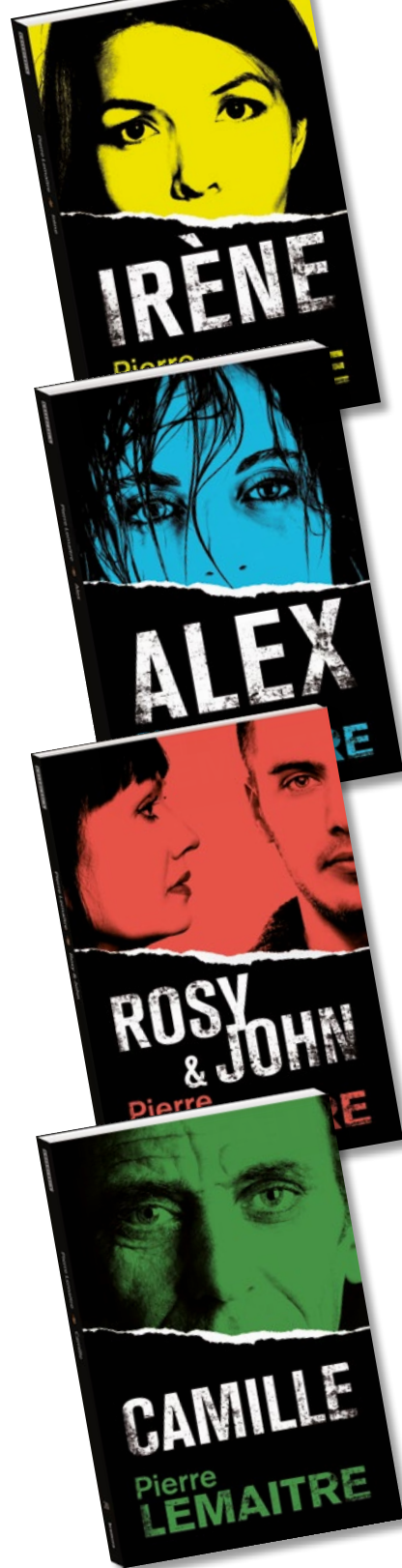
En una societat obsessionada amb la joventut, Pierre Lemaître ha tingut la sort que l'èxit li ha arribat en plena maduresa. No debades, la seua primera novel·la aparegué quan havia sobrepassat els cinquanta anys. Amb més de seixanta, va rebre el Premi Goncourt per *Ens veurem allà dalt*, frontispici del seu imponent retaule sobre la història francesa del segle xx. Aquest reconeixement va projectar la seua figura a escala internacional i es multiplicaren les traduccions. Això propicià diferents «operacions» al voltant de tres novel·les clau: *Irène*, *Alex* i *Camille*. Aquestes obres, a les quals se suma *Rosy & John*, constitueixen la famosa tetralogia protagonitzada per l'inspector Camille Verhoeven. Publicada de manera desordenada en altres idiomes, Bromera edità els llibres en l'ordre original, que es correspon amb la cronologia de la història que s'hi explica (traduïts per Albert Pejó). Curiosament, dos dels quatre títols originals eren diferents: *Irène* era *Travail soigné* i *Camille* es titulava *Sacrifices*. Va ser l'èxit sobrevingut de Lemaître el que animà nombroses editorials a optar per uns títols que posaven en relleu, en cada cas, un personatge de la novel·la, alhora

que subratllaven la continuïtat argumental de la sèrie.

Verhoeven és un dels protagonistes més carismàtics de l'anomenat *polar*, la narrativa negra francesa. Turmentat i violent, inusualment curt d'estatura, l'inspector respon a la tradició del gènere, però Lemaître amplia les seues fronteres gràcies a la caracterització dels personatges i l'estilització de la violència, per no parlar del sentit del ritme i del llenguatge literari. És difícil evitar el tòpic: l'adjectiu *trepidant*, per exemple, serveix per a descriure a la perfecció l'efecte d'una estructura impecable, que ens atrapa des de la primera escena fins a la traca final. El lector no pot abandonar: conec pocs llibres que generen una addicció així. Quan els vam publicar, moltes persones em confessaren que feia temps que no llegien amb tant de deler.

Potser pel seu deute amb la literatura fulletonesca, alguns crítics van acusar Lemaître d'abusar de recursos fàcils en la tetralogia de Verhoeven, com ara els girs de guió inesperats o una certa morbositat. Em pareix una valoració injustificada: l'equilibri és una de les principals característiques de l'autor. Precisament per aquest motiu, no ens ha de sorprendre que haja decidit abandonar la novel·

la negra per a dedicar-se en exclusiva a completar el cicle històric. Uns altres escriptors haurien caigut en la temptació de repetir-se: Camille Verhoeven podria haver protagonitzat bona cosa de llibres, en un univers autoreferencial que corria el risc de derivar cap a la pròpia caricatura. Conscient d'aquest perill, exigent com sempre, Lemaître va limitar aquesta aventura a quatre títols. Els que els vam llegir, envegem els lectors que no els coneixen encara: poques vegades s'ho passaran tan bé entre les pàgines d'un llibre.

Arran de gel

Marc Granell

Col·l. «Bromera Poesia», 155

72 pàg. Bromera, 2023

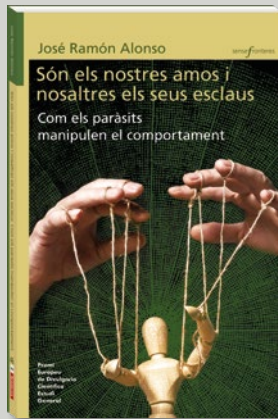
«El fang i el gel:
la mort i el temps».

El 19 d'abril de 2023, Marc Granell complirà 70 anys, però és ell qui ens fa un regal, un nou poemari. Després de *Cel de fang*, Marc Granell ens ofereix *Arran de gel*. Un poemari punyent que aprofundeix en els temes que han marcat la seua obra. Els seus versos estan banyats de mort, denúncia social, memòria i poesia.

Amb *Cel de fang*, el poeta valencià viu més important de l'actualitat ens retrobava amb una literatura compromesa que ja parlava dels grans temes de l'existència humana, com ara la mort. Apellava a les consciències amb una mirada serena i no defugia els conflictes socials.

Ara, en el seu 70é aniversari, segueix aprofundint en aquestes temàtiques. Hi ha la vida en l'abisme, la resignació de la mort o el dolor de la guerra. Però també hi albirem l'altra cara de la moneda, aquella que es basteix amb la humanitat i la tendresa, així com la perseverança en el combat per un món més just.

La poesia de Marc Granell, dura i descarnada, «esdevé bàlsam perquè és dolor que il·lumina». Una oportunitat única per als lectors i lectores que s'hi vulguen retrobar.

Son els nostres amos i nosaltres els seus esclaus

Com els paràsits manipulen el comportament

José Ramón Alonso

Col·l. «Sense Fronteres», 45

216 pàg. Bromera, 2023

Bacteris, protozous, virus, fongs són éssers molt variats capaços de manipular la vida dels altres, fins i tot en els humans. Aquesta és la hipòtesi fascinant que recorre l'obra i que parteix de la idea que les nostres malalties mentals, els nostres comportaments patològics o els nostres problemes més tràgics no són el resultat d'una malfunció del sistema nerviós, ni el fruit amarg d'una casualitat, sinó l'objectiu específic d'un manipulador.

Ramón Alonso planteja un nou enfocament dins de la neurociència, la psicologia i la psiquiatria, potser una nova via per a entendre moltes malalties que a penes entenem i una via prometedora per a nous tractaments.

Aquesta obra ho té tot, en paraules del jurat encarregat de guardonar-la amb el XXVIII Premi Europeu de Divulgació Científica Estudi General, que la va escollir per unanimitat. I un dels motius d'aquesta decisió unànime, pel qual us animem a llegir-la, és la manera propera i fascinant que l'autor té d'explicar com certs virus, organismes o paràsits en general són capaços de manipular altres éssers en benefici propi. T'enganxa des del primer capítol!

Premi Europeu de Divulgació Científica Estudi General

Buit de mi

Sònia Alejo

Col·l. «Bromera Teatre», 93

104 pàg. Bromera, 2023

«Algunes persones volen morir i no poden. / Per contra, altres moren sense voler. / Potser vosté podrà triar. / Poques persones ho poden fer.»

Una dona pateix un accident de moto en una carretera secundària, el casc de la moto està completament destrossat, però ella miraculosament sembla estar viva. Parla amb un home que està a la mateixa carretera que li diu que té l'opció d'escollir si viu o no. Quan li pregunta si anava sola amb la moto, ella arranca a córrer. Així de potent comença el drama teatral en set actes de Sònia Alejo. L'actriu i dramaturga ens parla dels conceptes de sempre i mai, de la maternitat, de la mort, del suïcidi i de la mort assistida, però, sobretot, de la mort d'una altra persona, del buit que queda i del fet d'assumir-ho.

Buit de mi és una obra àgil, però profunda i complexa on abunden els sobreentesos i les frases a mig dir, una obra amb un rastre delicadíssim de pistes que ens porten a un final tan tendre com devastador. La de l'almassorina no és una obra de representació fàcil a l'aula. D'altra banda, ofereix molt de joc per a tractar temes importants i aprofundir-hi amb recursos complementaris, com ara *L'any del pensament màgic*, de Joan Didion, sobre el dol; o les pel·lícules *Mar adentro* (2004) i *You Don't Know Jack* (2010).

Premi Eduard Escalante Ciutat de València

Les històries que fan lectors

Paula Soriano

Editora de LIJ a Bromera

Fa poc, vaig participar en una tertúlia literària a la ràdio. Eren dies de Nadal i els Reis d'Orient estaven a punt de començar el viatge màgic per les nostres llars. D'ací, l'objectiu de la conversa: que feren el viatge ben carregats de llibres per a regalar als menuts i els joves de casa.

De primeres, es comentaren les idees tradicionals sobre la importància de la lectura: desenvolupa la imaginació, ajuda a la concentració, afavoreix la competència lectora... Però la pregunta que jo més esperava no va tardar a aparèixer. Amb quin llibre ens vam convertir en lectors o lectores per a tota la vida?

Podem recordar encara aquella història que ens va obrir la porta al país de les meravelles literàries i va convertir la lectura en un plaer quasi necessari? Un fet que, en general, es dona en el pas de la infància a l'adolescència. Perquè la literatura per a infants no és només una il·lustració bonica o una lliçó moral. És art, i com a tal no ens pot deixar indiferents. Una bona història ens ha d'inquietar, traure de la conformitat i fer que ens plantejem el nostre lloc en el món.

Com a editora, vull que els llibres provoquen aquestes sensacions intriguents tant en la xiqueta que llig al llit abans de dormir o el jove que passa les hores de més calor d'estiu capficat en la lectura. Que els desperte les ganes de continuar llegint, com em va passar a mi, als huit o nou anys, en llegir *Els escarabats volen al capvespre*, de Maria Gripe. Vaig passar tot un estiu obsessionada amb el fantasma de la Júlia de la novel·la. I només em vaig curar quan vaig començar una altra novel·la.

I a vosaltres, quin llibre us va convertir en lectors?

De propòsits, viatges i noves llars

Lirios Bou

Il·lustradora

Estic quasi quasi segura que la majoria dels que m'esteu llegint heu començat el 2023 amb la tradicional llista de propòsits que anoteu ben motivats i que abandoneu abans que arribi febrer: deixar de fumar, estalviar més, anar al gimnàs, menjar una miqueta millor...

Malauradament, també estic quasi quasi segura que, en altres racons del món, hi ha un fum de gent que mai em llegirà i que tindrà uns propòsits d'any nou ben diferents: comprar un bitllet de tren, creuar una frontera, trobar un lloc on dormir, aconseguir un permís de residència...

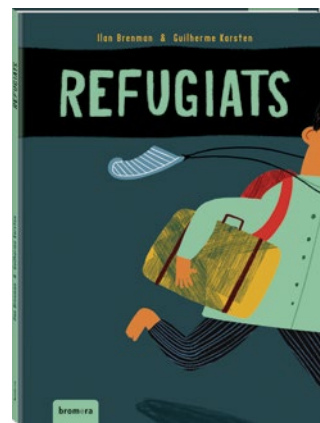
Refugiats és un homenatge a totes eixes persones. A cada home, dona o xiquet que en qualsevol moment de la història, en qualsevol lloc del món, es va veure obligat a fugir de la seua terra i buscar una nova llar.

En aquest àlbum il·lustrat, Ilan Brenman troba l'equilibri perfecte entre divulgació i literatura per oferir-nos una història crua i real que fa un repàs de les grans migracions de la història, des de l'antic Egipte fins a l'actualitat. Per apropar-se a la canalla, fa servir un text breu, un llenguatge senzill i una estructura repetitiva que permet als més menuts avançar-se a cada escena i seguir el ritme de lectura molt fàcilment. La cirereta del pastís és un final lluminós i optimista que, malgrat la complexitat del tema, aconsegueix dibuixar-nos un somriure i regalar-nos un raig d'esperança de la mà dels xiquets i xiquetes que apareixen al llarg del conte.

Cal fer una menció especial a un element molt peculiar que fa de fil conductor a través de cada escena: l'amulet de la ploma d'estruç de la deessa Maat. Un objecte que apareix sempre al coll d'algun dels personatges i del qual s'explica el significat en

'Refugiats'

Ilan Brenman i
Guilherme Karsten
Bromera, 2022

un epíleg fantàstic que posa el punt final a un àlbum redó.

Un àlbum redó

A la qualitat literària del text hem d'afegir la de les meravelloses il·lustracions que donen vida al relat, obra de l'il·lustrador brasiler Guilherme Karsten. Fent ús de colors vius, textures i una síntesi formal que funciona a la perfecció, ens presenta els diferents escenaris respectant els trets distintius de cada època o lloc del món, però afegint al mateix temps un puntet imaginari que ens atrapa a cada pàgina. Aquest estil fresc i desenfadat aconsegueix donar a l'àlbum un aspecte gràfic d'allò més atractiu que fa de contrapunt a la cruesa de la història.

Amb tot açò, puc dir, sense por d'equivocar-me, que ens trobem davant d'un dels millors àlbums del 2023, que encisarà tant xiquets com adults i que, de segur, servirà com a tret d'eixida d'interessantíssims debats a casa i a l'escola.

Prepareu la goma d'esborrar perquè és més que probable que la lectura de *Refugiats* us faça repensar la llista de propòsits d'any nou. Jo, de moment, afegiré un parell de punts més: col·laborar activament en la integració dels nouvinguts als nostres pobles i ciutats i no deixar de parlar als nostres fills i filles sobre temes socials. Perquè allò que no es comenta (o no es conta) deixa d'existir, i cap dels protagonistes de *Refugiats* mereix desaparèixer de la història.

Un retrobament molt **especial**

Paula Jarrín

Libreria Al·lots

Hi ha personatges de llibre que t'acompanyen sempre i, fins i tot quan el tanques, continues pensant en ell o en ella. Què farà? Què va passar abans de la història que ens explica? I després? On van els personatges un cop acabem el llibre? Així, sovint penso en la Coraline, o en la Sophia del llibre de l'estiu, o en en Max, el nen que va trobar allà on viuen els monstres. D'aquests personatges, les autores no van voler explicar-nos res més i ens quedem amb el dubte de quina aventura nova deuen estar vivint.

«Espero que aquest nou àlbum arribi a molts lectors i lectores i que us robí tants somriures com a nosaltres, que us alegreu de retrobar la Minimoni i que continueu buscant la resposta a la gran pregunta de què és l'amor»

Hi ha d'altres que anem seguint i trobant en noves aventures, com Gripau i Gripere, Petit Os i Petit Tigre o la Pippi. I si pensem en personatges de la nostra literatura, vam acompanyar en moltes aventures el Pau i la Laia i les tres bessones (la Pilarín i la Roser ens van delectar amb les seves trapelleries).

I, en breu, descobrirem que un personatge que s'ha fet un lloc en el nostre cor torna. Sí, aviat a les vostres llibreries de confiança trobareu una noieta petita i valenta, que duu un vestit de ratlles i sempre s'està fent preguntes. Qui torna? Torna la Minimoni!

Un cop més la Minimoni, amb la seva mirada de nena curiosa, es fa una pregun-

ta. Una d'aquelles que no són fàcils de respondre, o de trobar una única resposta. En aquest nou àlbum, la Minimoni es pregunta què és l'amor.

Una d'aquelles preguntes per les quals cal seure a agafar aire, dibuixar un somriure i buscar i rebuscar pel teu cap possibles respostes. Respostes que siguin prou àmplies per no atabalar, i prou senzilles per deixar al preguntador o preguntadora tranquil i amb ganes de buscar més respostes encara.

I això tan senzill posat negre sobre blanc en un full de paper és extraordinàriament complex fora d'ell, però el nou àlbum de Rocio Bonilla ho fa d'aquella forma tendra i serena, senzilla i precisa. Allò de fer fàcil el que és ben difícil.

En aquest nou àlbum, tornem a retrobar la Minimoni, amb el seu vestit característic, amb aquella força de la natura inesgotable que es presenta a la primera pàgina. La veiem arribar en un patinet que sembla anar a tota velocitat amb un acompanyant que no li coneixiem, un petit gos, en Max, que fa pinta de gos belluguet i simpàtic, exactament igual que la seva humana.

I és en aquesta relació infant-animal de companyia que neix la pregunta. Ells dos s'entenen molt bé, però no com quan els adults parlen d'amor. I a partir d'aquí trobem els típics tòpics que acostumem a dir les adultes, i que els infants interpreten a la seva manera (i que serà, moltes vegades, un resultat inesperat de riure a cor què vols).

Espero que aquest nou àlbum arribi a molts lectors i lectores i que us robí tants somriures com a nosaltres, que us alegreu de retrobar la Mini-

moni i que continueu buscant la resposta a la gran pregunta de què és l'amor.

I, potser, la resposta no en serà només una. Potser en seran moltes. Potser amb el temps anirà canviant, o senzillament creixent. I una d'aquestes respostes serà que l'amor és trobar-nos amb un llibre a les mans, amb un personatge que ens estimem, tot rient en llegir-lo ben acompanyats. I que en acabar tinguem ganes (i al final ho fem) de fer un petó a aquesta nena entremaliada que va per la vida amb un patinet, ben feliç (o almenys, això és el que va passar quan aquesta llibretera va rebre el llibre).

'Què és això de l'amor, Minimoni?'

Rocio Bonilla
Bromera, 2023

Escollir

o no escollir...

aquesta és la qüestió

Mixa

Comunicadora i presidenta de l'Associació de Joves Lectors Catalans

Els llibres-joc sempre han causat emoció i intriga a parts iguals. Depenent de les decisions que prenis al final de cada capítol, t'esperaven aventures diferents. Només hi havia un petit problema... jo mai aconseguia sortir amb vida d'entre les seves pàgines: totes les decisions em portaven a un final terrible. Jo ja havia assumit la meua relació d'amor-odi amb els llibres-joc (més d'odi que d'amor) fins que em vaig topa amb la col·lecció de l'Agència Kronos:

Els sis títols que s'han publicat fins ara (la majoria escrits i il·lustrats per Jacobo Feijóo i Martín Rodríguez) reuneixen els mítics elements de col·leccions com «Tria la teua aventura»: acció, mala bava, i finals terribles. Però també inclouen viatges en el temps, molt d'humor, paròdies als clàssics i pel·lícules d'aventures, i un munt de desenllaços insòlits. Què els fa especials?

Són addictius

Resoldre l'enigma principal de cada missió no és gaire complicat, però facis el que facis sempre et quedaràs amb ganes de tornar a començar per descobrir «què passaria si...?».

Són sorprenents

Les decisions banals poden tenir conseqüències imprevisibles i trepidants. Fins ara els dos primers títols (*Missió pandèmia* i *Missió Carib*) m'han semblat els més sorprenents i emocionants de tots.

Evolucionen

Les missions comparteixen un patró força semblant, però cadascuna és única a la seva manera. A més, els autors han anat

introduint personatges i misteris extra (com ara les altres agències de viatgers en el temps) i noves maneres entremaliades de jugar amb el llibre: enigmes per saber a quina pàgina has de saltar per avançar, un inventari d'objectes que vas guanyant i perdent durant la lectura...

Desmenteixen estereotips

La col·lecció és una molt bona manera d'acostar la història als joves, desmentir falses creences i deixar-te sorprendre amb curiositats fascinants (tinguis l'edat que tinguis!). Això sí, alguns títols (com *Missió Drakar*) inclouen tanta informació i vocabulari nou que poden arribar a saturar una mica i alentir el ritme de la trama.

Tenen moltes il·lustracions

Els dibuixos de Martín Rodríguez encaixen perfectament amb el to de la història, i també estan molt ben documentats: armes, roba, escenaris... La meua il·lustració preferida sens dubte ha sigut la de la pàgina 47 de *Missió Jaguar*: és captivadora!

La col·lecció té potencial per seguir evolucionant, i en futurs títols això és el que m'agradaria veure:

Millors bateries

Exactament quantes hores pot durar la bateria del telèfon que et permet viatjar en el temps? De vegades semblen setmanes, i d'altres poques hores... El *hacker* blanc Oriol Vila (agent de Kronos) fa un temps que intenta millorar-la, i ja va sent hora que ho aconsegueixi!

Equipament complet

Seria genial poder tenir un giny traductor que et permeti comunicar-te amb tots els habitants del passat (perquè fins ara ho fas per art de màgia). I roba adequada per

dur a terme les missions també estaria molt bé!

En resum, encara que el més important no és el «com» sinó el «què», llibres com aquests poden ser emocionants sense deixar de ser versemblants.

TOP SECRET

Si ja t'has decidit a viatjar en el temps amb l'Agència Kronos, recorda:

1. No et desviïs gaire de la teua missió
2. Desconfia de les parelles i la gent massa amable
3. No et facis l'heroi, i...
4. Un secret: segueix el rastre de l'enciam cada cop que aparegui... És el teu trèvol de la bona sort.

Amb aquests consells triomfaràs segur...
Paraula de Mixa!

© Martín Rodríguez

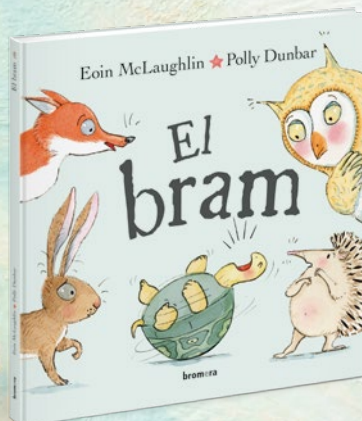
'Missió Transsilvània'

Jacobo Feijóo i
Martín Rodríguez
Bromera, 2022

àlbums il·lustrats

per a gaudir en família

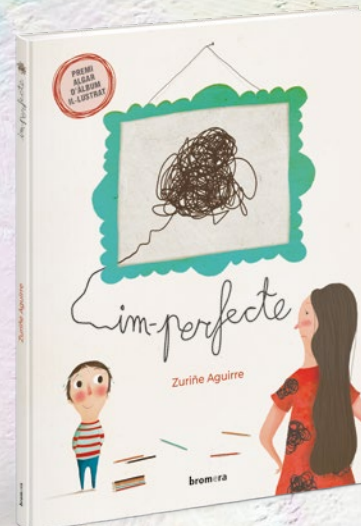
El bram

Tortuga està enfadada. Volia escalar una roca, però ha caigut i s'ha quedat panxa cap amunt. I ara què? Pareix que tot el món sap què hauria de fer, però ella no està d'humor per a consells. Consequirà Eriçó que torne a riure?

El monstre de l'armari s'ha enamorat

El monstre de l'armari se'ns ha enamorat! Té papallones a l'estómac, i si li mires bé els ulls hi veus uns cors de color rosa, tovets i ensucrats com gominols. El cor li batega a mil per hora, no es concentra gens a classe i s'ha tornat molt presumit.

Im-perfecte

IV Premi Algar de Literatura Infantil 2022

Un conte que anima els lectors a ser imaginatius a l'hora de valorar-se i estimar-se tal com són. Una al·legoria que ens mostra que tots som imperfectes perquè tots som diferents.

novel·la il·lustrada

a tot color

LA TIRA
bromera

Bruna la bruixa i el tresor dels gambusins

Tornen les aventures de Bruna la bruixa i del seu amic Miquel. En aquesta ocasió, el donyet Fals els acompanyarà a l'escola i els ficarà en embolics ben divertits mentre es plantegen una recerca del tresor.

Els 4 Sherlocks

Superherois

La cinquena aventura dels 4 Sherlocks. Ara han de descobrir qui ha furtat uns cromos molt valuosos a uns companys de classe!

+8

Poemes amb llum de dia

Maria Dolors Pellicer

Col·l. «El Micalet Galàctic», 257
64 pàg. Bromera, 2023

«A grapats plegue la llum del dia. Gota a goteta la paladege, com llepolia». Maria Dolors Pellicer torna a Bromera amb *Poemes amb llum de dia*, un recull de poemes infantils per a gaudir de la llum del sol que ens dona vida. Són vint-i dos poemes introduïts per uns versos curts, a mode de haikus, que descriuen moments del dia en què la llum del sol és la protagonista.

Aquesta llum, però, és diferent segons l'estació de l'any, de manera que recorrem les experiències quotidianes dels dies de primavera (alegria i natura), d'estiu (la platja i la mar), de tardor (cauen les fulles i minva la llum) i d'hivern (dies grisos i ganes de quedar-se a casa). El llibre es completa amb les il·lustracions de Gisela Navarro, que destil·len delicadesa i simbolisme i representen a la perfecció les emocions que relaten els poemes.

Amb aquest poemari, l'autora ens ofereix un cant al dia, al sol, a les estacions com a resposta al seu poemari anterior *Poemes amb llum de lluna* (2017). Aquell recull parlava de la quietud de les hores en què anem a dormir, mentre que ara l'autora reprén el fil amb aquests poemes que ens parlen de la vida que es desperta cada dia quan ix el sol.

+8

Nit d'encanteris

Teresa Broseta

Col·l. «Micalet Teatre», 61
104 pàg. Bromera, 2023

La maga Baldraga, la bruixa Ma-duixa i el bruixot Pebrot s'han de presentar a les proves per a assistir a un curs de bruixots d'abast internacional i només hi anirà qui haja fet la malifeta més gran. Per això, la bruixa Major els ha convocat enmig del bosc: els posarà a tots a examen. El que no saben és que dos parells d'ulls els observen d'amagat.

Però, és que totes les bruixes i els bruixots tenen maldat? Sempre són esperits dolents a qui els agrada fer malifetes i fer mal a la resta d'éssers vius? Afirmar això és tant com dir que no es pot canviar el destí. Que si algú naix bruixa, o bruixot, ha de ser dolent de per vida. Abans, potser, pensàvem que era així, però ara, gràcies al testimoni de dos germans, Tina i Pau, sabem que no. Quines conseqüències tindrà aquest espionatge? Podran les bruixes i el bruixot ser com realment volen ser? Podran Tina i Pau tornar a casa?

Amb *Nit d'encanteris*, Teresa Broseta ens acosta una història divertida que ens fa reflexionar sobre la importància de ser fidels als nostres principis, i ens ensenya que la bondat sempre triomfa. Acompanya Tina i Pau en la seua aventura i descobriràs que les bruixes i els bruixots no sempre són el que semblen.

+10

Què amaguen els camps?

Belén Balaguer

Col·l. «El Micalet Galàctic», 258
144 pàg. Bromera, 2023

Recordeu *Alcarràs*? Aquesta pel·lícula, dirigida per Carla Simón, va guanyar l'Os d'Or en la setantadoseua edició de la Berlinale i es va convertir en la primera pel·lícula en català a guanyar aquest guardó. Aquesta és una pel·lícula tendra, però dura, i que ens fa reflexionar sobre les energies renovables, el paisatge i el futur del món rural.

Doncs, amb una novel·la amb un missatge semblant, però adaptat al públic infantil, Belén Balaguer va guanyar el XXVII Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre en els Premis Literaris Ciutat d'Alzira 2022.

Què amaguen els camps? és una història pensada per a lectors i lectores de 10 anys i està contada per Marc i Salima, un xiquet i una xiqueta ben diferents que, tot i no tindre res en comú, comparteixen una missió: protegir el seu poble. Marc, Salima i la resta de la colla faran tot el possible per a preservar el lloc on viuen. Així, igual que *Alcarràs*, aquesta obra ens posa davant del dilema i les contradiccions que, a vegades, genera la implantació desordenada de fonts d'energia renovable.

Així, en un moment en què proliferen els horts solars, aquesta obra arreplega el debat necessari que confronta els interessos ecològics amb els de la vida rural.

+12

Bookland

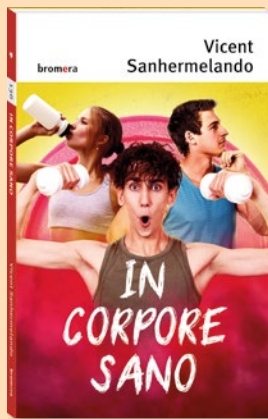
Jesús Cortés

Col·l. «El Micalet Galàctic», 256
160 pàg. Bromera, 2023

Ens situem a la ciutat de Bookland 101, en un futur on la tecnologia i la intel·ligència artificial s'han fet amb el control del món. Com hi arribem? A través d'una màquina del temps ben camuflada –o no– en uns recreatius. Tres amics s'endinsaran en l'aventura de viatjar en el temps i tractar d'alliberar la ciutat dominada per Vernis i Hellnet, el servidor que l'habita.

La ciutadania està dominada per drons, robots i androides que els controlen i els priven de llibertat. Ben, Voro i Duli, i la seua nova amiga Sofia, són l'última esperança que tenen els booklanders per aconseguir alliberar-se. Podrà aquesta quadrilla salvar la ciutat i fer que els seus habitants recobren la llibertat? Munta a la màquina del temps amb ells per a descobrir-ho.

Amb aquesta novel·la, que fa referència a la coneguda 1984, Jesús Cortés convida els lectors adolescents i preadolescents a desenvolupar el seu esperit crític i a reflexionar sobre les situacions de pèrdua de llibertat i de vulneració dels drets humans. Tal vegada els ajudarà a pensar si ells i elles, d'alguna manera, són presoners dels telèfons mòbils, tauletes, ordinadors i, en definitiva, d'aquesta societat ultraconnectada en què vivim.

+14

In corpore sano

Vicent Sanhermelando

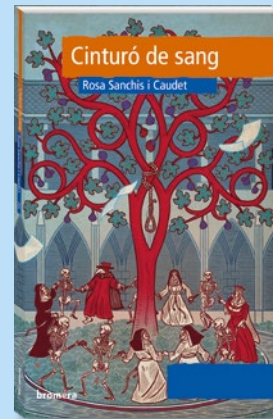
Col·l. «Espurna», 136
176 pàg. Bromera, 2023

El culte al cos i les obsessions que se'n poden derivar no són –només– cosa de dones. Si no, que li ho pregunten a Joan, que fa una bona temporada que està preocupat per la seua aparença. Aquesta obsessió va a més quan, a l'estiu, va a passar una temporada a Nàpols amb la seua família. El seu cosí Luca té un físic envejable i Joan decideix seguir la seua filosofia: *Mens sana in corpore sano*.

Però el seu físic no serà l'única cosa que trastocarà el cap del nostre protagonista, ja que un amor inesperat irromprà en la seua vida i farà perillar la relació amb Amanda, la seua parella. Així, aquest viatge a Itàlia serà la pedra de toc que farà canviar la vida de Joan. Gràcies a l'exercici millorarà la seua autoestima, però també aprendrà moltes coses.

De fet, aquest serà l'estiu dels aprenentatges per a Joan. D'una banda, descobrirà que l'exercici pot ser una bona eina per a portar millor una situació emocional complicada. De l'altra, veurà que Cupido pot ser un angelet entremaliat que li porte moltes sorpreses. I, per últim, s'adonarà que el físic no ho és tot, i que és important treballar també la ment.

Recorda! Ja ho deien els romans: *Mens sana in corpore sano*.

+16

Cinturó de sang

Rosa Sanchis i Caudet

Col·l. «Esguard», 32
272 pàg. Bromera, 2023

Els lectors i lectores a qui va entusiasmar *Isabel escrigué lo llibre* estan d'enhorabona, perquè Rosa Sanchis i Caudet torna a posar en portada sor Isabel de Villena amb *Cinturó de sang*, la novel·la amb què va guanyar el Premi Extraordinari de Narrativa Juvenil Alzira Capital Cultural Valenciana 2022 en els Premis Literaris Ciutat d'Alzira.

Cinturó de sang és una novel·la històrica i de misteri, amb tocs d'intriga, que ens situa a l'any 1459, quan una epidèmia de pesta assota la ciutat de València. Les habitants del monestir de la Trinitat, on Isabel de Villena roman prostrada al llit amb febres, estan preocupades, ja que entre les parets de pedra de l'edifici comencen a passar coses estranyes: han desaparegut els escrits de sor Isabel i alguna cosa succeeix amb la relíquia de la veracreu. En especial Brígida, que es veurà immersa en un complot delictiu inesperat.

Aquesta novel·la, que té com a protagonistes les monges del convent de la Trinitat i una ciutat, València, calidoscòpica i vibrant, recupera alguns dels personatges més rellevants de l'època com Jaume Roig o Francesc Eiximenis, que apareixen involucrats en una trama criminal al cor de la València medieval.

Premi Extraordinari
de Narrativa Juvenil Alzira
Capital Cultural Valenciana 2022

Temporada d'exhibició cicle de companyies valencianes

març - juny 2023

+ info

El moble

Albena Teatre

23/03/23 - 26/03/23 | TEATRE

La vídua valenciana

Cia La Valenciana

30/03/23 - 02/04/23 | TEATRE

Charlas de azucarillo

Las Couchers

13/04/23 - 16/04/23 | CIRC

Meohadim

Cia Jacob Gómez

27/04/23 - 30/04/23 | DANSA

R.E.M.

La Trócola Circ

04/05/23 - 07/05/23 | CIRC

El trueque

Cia Ferroviaria

11/05/23 - 14/05/23 | TEATRE

Coriolà

Cia Eva Zapico

18/05/23 - 21/05/23 | TEATRE

La torre del silenci

La Medusa

25/05/23 - 28/05/23 | TEATRE

Persona

La SubTerránea

01/06/23 - 04/06/23 | TEATRE

Sorora

Danseu-vos

08/06/23 - 11/06/23 | DANSA

I tampoc et pots perdre...

19/04/23 - 23/04/23 | FESTIVAL DANSA VALÈNCIA
JUNY 2023 | VII TORNEIG DE DRAMATÚRGIA VALENCIANA

Tot allò que ens diuen els *llibres*

Lourdes Toledo

Ordenar una biblioteca és molt més que posar els llibres en ordre, és cartografia pura: dibuixar un mapa personal i lector, però també geologia: construir capa sobre capa, sedimentant alhora lectures, vida, records i experiències. Endreçar els llibres és reviure el passat i anticipar o somiar el futur, és fer troballes inexplicables, quasi màgiques, és entendre per què les coses han anat així i no altrament, és comprendre que potser sí que hi ha un temps per a cada llibre, i que aquells que no hem llegit encara i als quals netegem la pols any rere any, tenen una raó de ser (a la nostra biblioteca), i que més tard o més d'hora la descobrirem en «la màgia de trobar-te entre les mans un llibre que fins fa un moment no sabies que necessitaves» perquè «el gest decisiu segueix sent el d'haver comprat una cosa un dia, pensant que l'ús només era hipotètic», com escriu Roberto Calasso en *Com ordenar una biblioteca*.

Sovint oblidem els llibres que tenim guardats des de fa temps, des d'aquell dia que, no sabem per què, el vam comprar i el vam deixar a la prestatgeria. I passen els mesos, els anys, les dècades, i alguns llibres romanen quietos i silencis fins que un dia, mentre en busquem un altre, o simplement amb un gest fugaç, els nostres ulls cauen sobre el seu llong, i el descobrim, el redescobrim, just en el moment en què desitjàvem que alguna cosa així passés, encara que no n'érem conscients. És com un crit silenciós, un moment màgic que té molt a veure amb allò de la regla àuria del *bon veí*, formulada i aplicada per Aby Warburg, segons la qual a la biblioteca perfecta, quan busques un determinat llibre, acabes agafant el que tens al costat, que resultarà més útil encara que el que buscaves.

Una cosa semblant ocorre en les llibreries, i una aproximació a la llibreria ideal podria fer-se a través d'aquesta regla: «la llibreria ideal és aquella on cada vegada compres com a mínim un llibre i molt sovint no el llibre (o no només el llibre) que volies comprar».

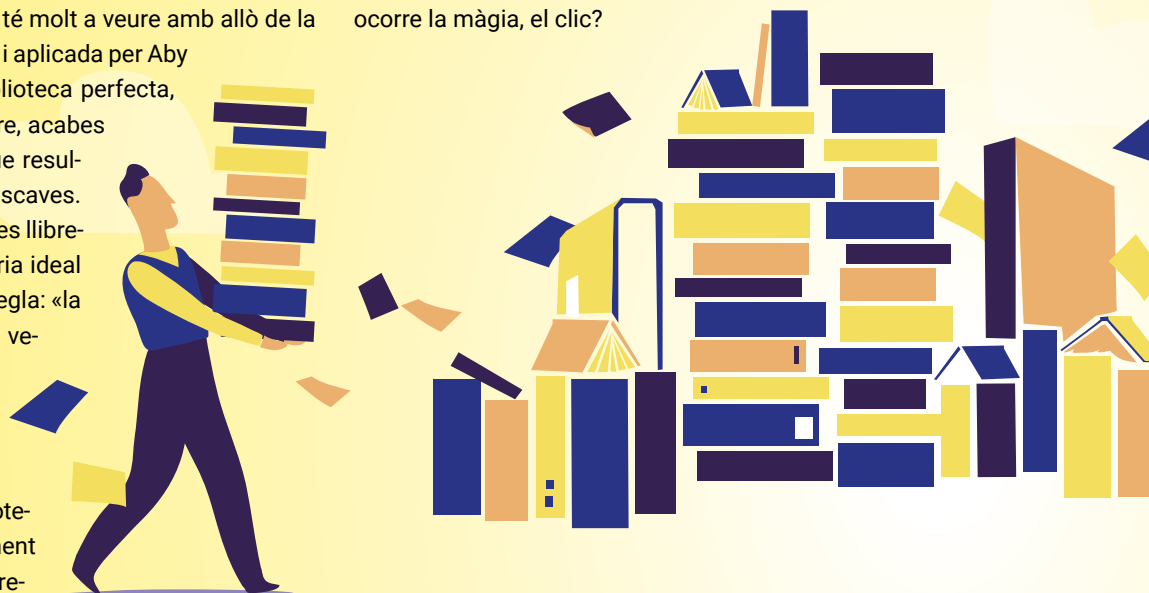
En el ritual d'endreçar una biblioteca sura un esperit: el reconeixement d'allò que se'ns escapa i que és pre-

cisament el que ens marca i modela en la vida, allò que fa que siguem, en gran part, qui som, però que en el moment en qüestió no ho veiem amb nitidesa.

Un dia, una senyora finlandesa que va entrar a casa dels Calasso a Roma li va dir al pare de Roberto: «Però els ha llegit tots?», referint-se als textos jurídics d'entre el segle XVI i finals del XIX que hi havia a les prestatgeries, molts dels quals infolis i la majoria en llatí. Aquella era una pregunta que temptava molts visitants, però només la franquesa boreal d'aquesta senyora la verbalitzà.

Per descomptat, aquells no eren llibres per a llegir de dalt a baix, sinó per a consultar. Tanmateix, per a Calasso foren un escenari clau: «Cada dia de la infància i l'adolescència jo passava pel costat d'aquells volums. I no tenia altre remei que, si més no visualment, considerar-los familiars, encara que desconeguts. Sé que els dec moltíssimes coses, perquè no podia no haver-ne llegit els llongs, amb aquells noms i aquells títols sovint obscurament entrellaçats».

Troballes semblants conformen en gran part la nostra vida de lectors: a la llar, a casa dels avis, d'uns tiets, d'uns amics, però també a l'escola, a les biblioteques i les llibreries, a un museu, a la casa d'un escriptor... Són moments que atresem en la memòria i que un dia es desvelaran intactes perquè al capdavant... què ens du a ser lectors? En quin moment ocorre la màgia, el clic?

Implica't amb VilaWeb

0,16[€]

preu del diari d'avui

vull pagar / no vull pagar

**Perquè el futur de la premsa ja no es juga
al paper, sinó a les pantalles**

**Perquè el futur del país vol mitjans
més independents, forts i participatius**

Apunta-t'hi!

+VilaWeb

www.mesvilaweb.cat / suport@mesvilaweb.cat